

Ειδική έκθεση

Βιολογική γεωργία στην ΕΕ

Κενά και ασυνέπειες υπονομεύουν την επιτυχία της πολιτικής

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-X
Εισαγωγή	01-12
Η βιολογική γεωργία ως μια βιωσιμότερη γεωργική πρακτική	01-04
Η βιολογική γεωργία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του τομέα της βιολογικής παραγωγής	05-06
Πολιτική της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής	07-10
Ρόλοι και αρμοδιότητες	11-12
Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου	13-17
Παρατηρήσεις	18-77
Κενά στην πολιτική της ΕΕ και τις εθνικές πολιτικές για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής	18-35
Κενά στο στρατηγικό πλαίσιο αποδυναμώνουν την πολιτική της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής	19-24
Αδυναμίες στις εθνικές πολιτικές συνιστούν πρόσκομμα στην ανάπτυξη του τομέα βιολογικής παραγωγής της ΕΕ	25-31
Κατά τον προγραμματισμό της στήριξης της ΚΓΠ, τα κράτη μέλη κάλυψαν μερικώς μόνο τις ειδικές ανάγκες του οικείου τομέα βιολογικής παραγωγής	32-35
Η έκταση αυξήθηκε, όμως η ενσωμάτωση των στόχων της βιολογικής γεωργίας στην ΚΓΠ εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση	36-59
Η στήριξη της ΚΓΠ συνέβαλε στην αύξηση των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας, αλλά τα περιβαλλοντικά οφέλη δεν διασφαλιζονταν πάντοτε	37-43
Τα κράτη μέλη δεν διασφάλιζαν πάντοτε ότι το μέτρο στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία συνδεόταν με βιολογική παραγωγή	44-51
Τα κράτη μέλη δεν στόχευσαν επαρκώς τη χρηματοδότηση της ΚΓΠ στην περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής	52-59

Οι περιορισμοί στα δεδομένα δυσχεραίνουν τη χάραξη άρτιας πολιτικής στον τομέα της βιολογικής παραγωγής	60-77
Ο αντίκτυπος της στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία δεν μπορεί να αξιολογηθεί	61-66
Τα υφιστάμενα εργαλεία της ΕΕ δεν είναι κατάλληλα για την ανάλυση των επιπτώσεων της βιολογικής γεωργίας	67-71
Για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής συλλέγονται λιγότερες στατιστικές μεταβλητές	72-77
Συμπεράσματα και συστάσεις	78-82
Παράρτημα – Κατανάλωση βιολογικών προϊόντων στα κράτη μέλη	
Συντομογραφίες	
Γλωσσάριο	
Απαντήσεις της Επιτροπής	
Χρονογραμμή	
Κλιμάκιο ελέγχου	

Σύνοψη

I Η βιολογική γεωργία είναι μια γεωργική μέθοδος για την παραγωγή τροφίμων με φυσικές ουσίες και διεργασίες που συμβάλλει στην αύξηση της βιοποικιλότητας και στη μείωση της ρύπανσης των υδάτων, του αέρα και του εδάφους. Η Επιτροπή τη θεωρεί βασικό εργαλείο προκειμένου η γεωργία να καταστεί περισσότερο βιώσιμη και έχει θέσει ως τιμή-στόχο το 25 % των γεωργικών εκτάσεων της ΕΕ να καλλιεργούνται βιολογικά έως το 2030, κάτι που αντιπροσωπεύει σημαντικό άλμα σε σχέση με το 2022 (10,5 %). Κατά την περίοδο 2014-2022, οι γεωργοί έλαβαν περίπου 12 δισεκατομμύρια ευρώ για τη στήριξη των πρακτικών βιολογικής γεωργίας στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής.

II Στο πλαίσιο του ελέγχου μας εξετάσαμε τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της στήριξης της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία. Ο έλεγχος κάλυψε την περίοδο 2014-2022 και εξετάσαμε επίσης, κατά περίπτωση, τις διατάξεις και τα προγράμματα που έχουν θεσπιστεί για την περίοδο 2023-2027. Διενεργήσαμε τον εν προκειμένω έλεγχο δεδομένου του σημαντικού ύψους των δαπανών της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία. Ευελπιστούμε η έκθεσή μας να συμβάλει στη διαμόρφωση της πολιτικής της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής και στις νομοθετικές προτάσεις που σχεδιάζει να υποβάλει η Επιτροπή το 2025 για την ΚΓΠ μετά το 2027.

III Συνολικά, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι ενωσιακές και οι εθνικές πολιτικές στον τομέα της βιολογικής παραγωγής παρουσίαζαν κενά. Τα κονδύλια της ΚΓΠ χρησιμοποιήθηκαν για την αύξηση των εκτάσεων με βιολογικές καλλιέργειες, χωρίς να λαμβάνονται επαρκώς υπόψη οι περιβαλλοντικοί στόχοι και οι στόχοι της αγοράς που καθορίζονται στην πολιτική της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία. Ο αντίκτυπος της πολιτικής δεν μπορούσε να αξιολογηθεί λόγω περιορισμών στα δεδομένα.

IV Διαπιστώσαμε ότι το στρατηγικό πλαίσιο της πολιτικής της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής παρουσιάζει κενά, ενώ από τα σχέδια δράσης της ΕΕ, που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για τον καθορισμό της στρατηγικής στον τομέα της βιολογικής παραγωγής, απουσιάζουν σημαντικά στοιχεία. Μολονότι το τρέχον σχέδιο συνιστά βελτίωση σε σχέση με το προηγούμενο, εξακολουθεί να μην περιλαμβάνει τιμές που πρέπει να επιτευχθούν στο πλαίσιο των καθορισμένων στόχων και δράσεων, ούτε και τρόπο μέτρησης της προόδου. Η μόνη τιμή-στόχος για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής είναι η μη δεσμευτική τιμή-στόχος για βιολογική καλλιέργεια του 25 % των γεωργικών εκτάσεων, η οποία εστιάζει αποκλειστικά στην αύξηση των εν λόγω εκτάσεων. Δεν υπάρχει στρατηγική ούτε και τιμές-στόχος για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής μετά το 2030.

V Ο βαθμός ανάπτυξης της βιολογικής γεωργίας και οι φιλοδοξίες για περαιτέρω ενίσχυσή της διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Ενώ όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ των 27, πλην τριών, διαθέτουν πλέον σχέδια δράσης για τη βιολογική παραγωγή, υπάρχει κίνδυνος τα σχέδια αυτά να μην επαρκούν για την επίτευξη της τιμής-στόχου του 25 % που έχει θέσει η ΕΕ έως το 2030. Προκειμένου να επιτευχθεί η εν λόγω τιμή-στόχος, η τρέχουσα ετήσια αύξηση της βιολογικής γεωργίας θα πρέπει να διπλασιαστεί. Στα κράτη μέλη στα οποία ο τομέας της βιολογικής παραγωγής είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένος, τα εθνικά σχέδια δράσης μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην προώθηση της ανάπτυξης. Ωστόσο, η χαμηλή ποιότητα των εν λόγω σχεδίων αποδυναμώνει τον αντίκτυπό τους.

VI Η κοινή γεωργική πολιτική αποτελεί την κύρια πηγή χρηματοδότησης για την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας στην ΕΕ. Διαπιστώσαμε ότι, ενώ η στήριξη αυτή βοήθησε στην αύξηση των εκτάσεων με βιολογικές καλλιέργειες, η ενσωμάτωση στις δαπάνες της ΕΕ των στόχων της ενωσιακής πολιτικής για τη βιολογική γεωργία που αφορούν το περιβάλλον και την αγορά εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση.

VII Η παροχή στήριξης της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία βασίζεται σε αναμενόμενα περιβαλλοντικά οφέλη, τα οποία δεν διασφαλίζονται πάντοτε. Οι κανόνες που διέπουν τη βιολογική γεωργία δεν εφαρμόζονταν με συνέπεια στα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε, ιδιαίτερα όσον αφορά την αμειψισπορά και τη μεταχείριση των ζώων. Μολονότι η ενσωμάτωση των προαιρετικών αρχών της βιολογικής γεωργίας στις δαπάνες της ΕΕ θα μπορούσε να ενισχύσει τον θετικό περιβαλλοντικό της αντίκτυπο, διαπιστώσαμε ότι τα κράτη μέλη σπανίως το έπραξαν.

VIII Ένας από τους στόχους της πολιτικής της ΕΕ είναι η παραγωγή ενός ευρέος φάσματος τροφίμων μέσω της βιολογικής γεωργίας για τον εφοδιασμό της αγοράς βιώσιμων προϊόντων. Μια καλά ανεπτυγμένη αγορά λειτουργεί ως πρόσθετο κίνητρο για τη στροφή των γεωργών στη βιολογική γεωργία και διευκολύνει τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Παρά το γεγονός αυτό, τα κράτη μέλη δεν στόχευσαν επαρκώς τη χρηματοδότηση της ΚΓΠ ώστε να ενισχυθεί η θέση των γεωργών στην αξιακή αλυσίδα και να αναπτυχθεί περαιτέρω ο τομέας της βιολογικής παραγωγής.

IX Η Επιτροπή παρακολουθεί τις δαπάνες της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία καθώς και το μέγεθος των στηριζόμενων εκτάσεων. Όμως, ο αντίκτυπος της εν λόγω στήριξης δεν μπορεί να αξιολογηθεί καθώς τα υπάρχοντα εργαλεία δεν είναι κατάλληλα για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Η Επιτροπή διαθέτει επίσης ελλιπή στοιχεία σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι δαπάνες της ΕΕ στηρίζουν την ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής πέρα από τη βιολογική γεωργία, ειδικά εάν ληφθεί υπόψη ότι πλέον συλλέγονται λιγότερα στοιχεία από ό,τι πριν από το 2021.

X Βάσει των ευρημάτων μας, συνιστούμε στην Επιτροπή:

- να ενισχύσει το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής, καθιερώνοντας τρόπο μέτρησης της προόδου και καθορίζοντας ένα όραμα για την περίοδο μετά το 2030·
- να ενσωματώσει καλύτερα τους στόχους της βιολογικής γεωργίας που αφορούν το περιβάλλον και την αγορά στη στήριξη της ΚΓΠ και να στοχεύσει καλύτερα τα κονδύλια για την περίοδο μετά το 2027 για την ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής·
- να διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα σχετικών δεδομένων για την αξιολόγηση της ανάπτυξης της βιολογικής γεωργίας και του αντικτύπου της στο περιβάλλον και το κλίμα με την αποτελεσματικότερη χρήση των υπαρχόντων εργαλείων και πληροφοριών.

Εισαγωγή

Η βιολογική γεωργία ως μια βιωσιμότερη γεωργική πρακτική

01 Σχεδόν το 40 % της γης στην ΕΕ χρησιμοποιείται για γεωργικούς σκοπούς¹. Ενώ πρωταρχικός ρόλος της είναι η παροχή τροφίμων, η γεωργία συμβάλλει επίσης στην ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή των αγροτικών περιοχών. Η γεωργία εξαρτάται από τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων αλλά συνάμα αποτελεί πηγή περιβαλλοντικών και κλιματικών πιέσεων, οι οποίες οδηγούν στη ρύπανση του εδάφους, των υδάτων και του αέρα, καθώς και στην υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων².

02 Από τη δεκαετία του 1990, η ΕΕ ενθάρρυνε τη χρήση περισσότερο περιβαλλοντικά βιώσιμων γεωργικών πρακτικών. Μεταξύ αυτών, η βιολογική γεωργία παραμένει η μόνη μέθοδος γεωργικής παραγωγής που έχει τυποποιηθεί και ρυθμίζεται σε ενωσιακό επίπεδο. Αυτή έχει ως στόχο την παραγωγή τροφίμων με τη χρήση φυσικών ουσιών και διεργασιών, σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες που ορίζονται στη νομοθεσία της ΕΕ (βλέπε [γράφημα 1](#)).

¹ Eurostat, [Farms and farmland in the European Union – statistics](#), 2020.

² ΕΟΠ, [SOER 2020](#), σ. 295 και 314.

Γράφημα 1 – Αρχές και κανόνες της βιολογικής γεωργίας

ΑΡΧΕΣ:

Κανόνες για το ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ:

υψηλά πρότυπα καλής διαβίωσης των ζώων ανταποκρινόμενα στις ιδιαίτερες ανάγκες των συγκεκριμένων ειδών

βιολογικές ζωτροφές ή ζωτροφές υπό μετατροπή, προερχόμενες κυρίως από τη γεωργική εκμετάλλευση

μη χρήση αυξητικών παραγόντων ή πρακτικών πάχυνσης

αυστηροί περιορισμοί στη χρήση αντιβιοτικών

απαιτήσεις για τον ελάχιστο χώρο και την πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους και βοσκότοπους

σαφής διαχωρισμός των μονάδων συμβατικής και βιολογικής κτηνοτροφίας στις μεικτές κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις

Κανόνες για τις ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ:

μη χρήση συνθετικών φυτοφαρμάκων ή λιπασμάτων

βιολογικοί σπόροι και φυτικό αναπαραγωγικό υλικό

προληπτικά μέτρα και μέτρα προφύλαξης για την αποφυγή μόλυνσης

μη χρήση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών

πολυετής αμειψισπορά, συμπεριλαμβανομένων των καλλιεργειών ψυχανθών και άλλων καλλιεργειών χλωρής λίπανσης

σαφής διαχωρισμός των μονάδων συμβατικής και βιολογικής κτηνοτροφίας στις μεικτές κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/848 για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων.

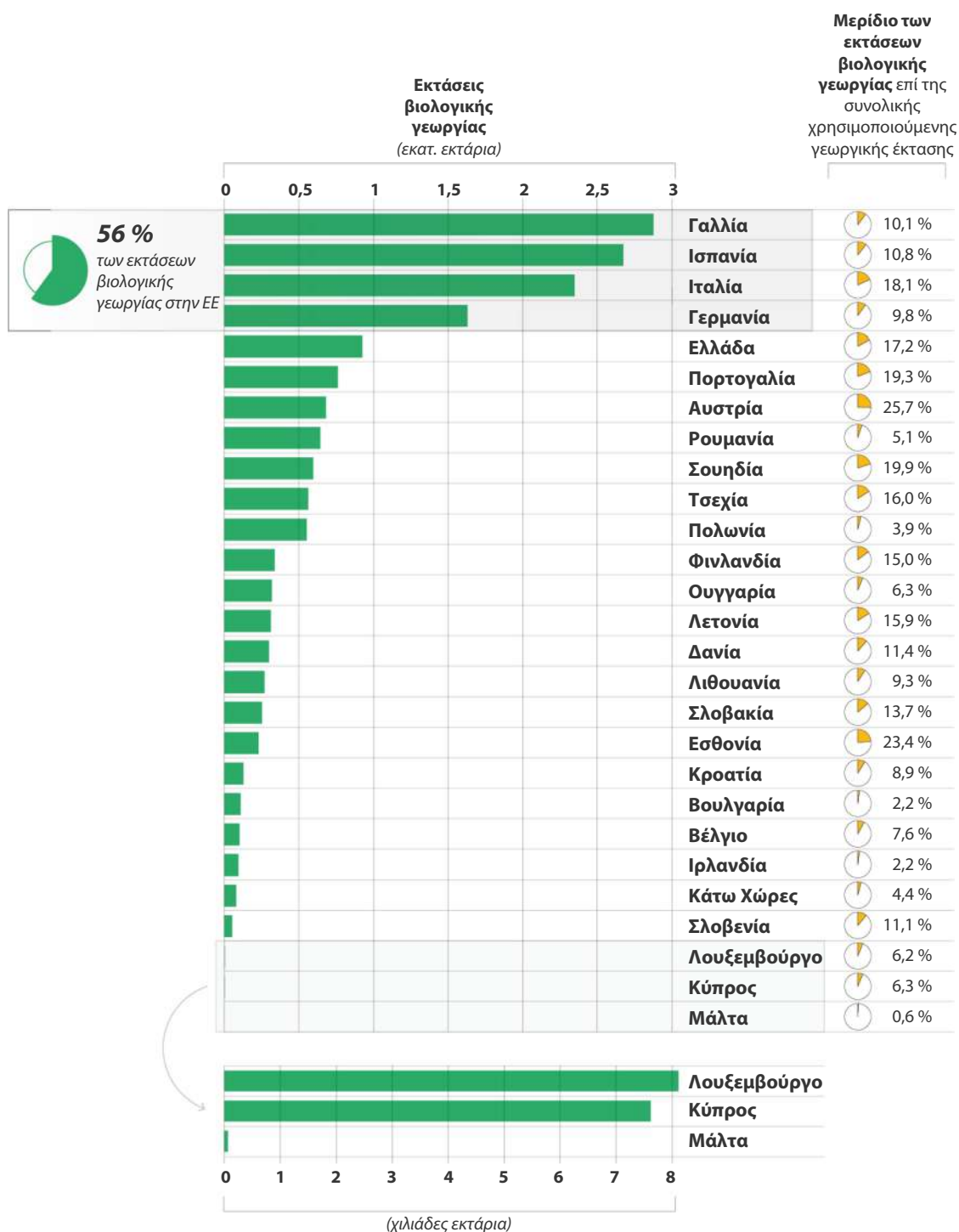
03 Δεδομένου ότι βασίζεται σε αυστηρό περιορισμό των συνθετικών φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, η βιολογική γεωργία θεωρείται, εκ σχεδιασμού, μια περισσότερο περιβαλλοντικά βιώσιμη εναλλακτική έναντι της συμβατικής γεωργίας, καθώς συμβάλλει στην αύξηση της βιοποικιλότητας και στη μείωση της ρύπανσης των υδάτων, του αέρα και του εδάφους³. Η αμειψισπορά και άλλες πρακτικές διαχείρισης που χρησιμοποιούνται στις βιολογικές εκμεταλλεύσεις μπορούν να βελτιώσουν την υγεία και τη γονιμότητα του εδάφους, καθώς και την ικανότητά του όσον αφορά τη συγκράτηση υδάτων και τη δέσμευση άνθρακα, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

04 Το 2022, περίπου 17 εκατομμύρια εκτάρια γης στην ΕΕ καλλιεργούνταν βιολογικά, κάτι που αντιπροσωπεύει το 10,5 % της συνολικής χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης⁴. Ενώ στην ΕΕ το ποσοστό των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας αυξάνεται σταθερά από το 2014, η υιοθέτηση βιολογικών γεωργικών πρακτικών διέφερε σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και κυμαινόταν από 0,6 % στη Μάλτα έως 25,7 % στην Αυστρία, όπως φαίνεται στο [γράφημα 2](#).

³ Smith OM, Cohen AL, Rieser CJ, Davis AG, Taylor JM, Adesanya AW, Jones MS, Meier AR, Reganold JP, Orpet RJ, Northfield TD and Crowder DW, [Organic Farming Provides Reliable Environmental Benefits but Increases Variability in Crop Yields: A Global Meta-Analysis](#), Σεπτέμβριος 2019.

⁴ Eurostat, [Developments in organic farming](#).

Γράφημα 2 – Τέσσερα κράτη μέλη αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 60 % των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας στην ΕΕ

Σημ.: Για την Αυστρία, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία για το 2020.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στατιστικών στοιχείων για τη βιολογική γεωργία της Eurostat για το 2022 (εξαγωγή στις 25 Ιουνίου 2024).

Η βιολογική γεωργία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του τομέα της βιολογικής παραγωγής

05 Η βιολογική γεωργία προμηθεύει την αγορά με βιολογικά προϊόντα για την κάλυψη της ζήτησης των καταναλωτών για περισσότερο βιώσιμα τρόφιμα. Ως εκ τούτου, βρίσκεται στον πυρήνα του τομέα της βιολογικής παραγωγής, ο οποίος εμπερικλείει όλους τους παράγοντες και τις διαδικασίες από το αγρόκτημα μέχρι την κατανάλωση (βλέπε [γράφημα 3](#)). Η ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας συνδέεται στενά με την ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής.

Γράφημα 3 – Ο τομέας της βιολογικής παραγωγής

Πηγή: ΕΕΣ.

06 Το 2022, τα βιολογικά προϊόντα αντιπροσώπευαν σχεδόν το 4 % της συνολικής αγοράς τροφίμων της ΕΕ, με τα έσοδα από τις πωλήσεις να ανέρχονται σε 45 δισεκατομμύρια ευρώ⁵. Μεταξύ του 2014 και του 2022, οι πωλήσεις βιολογικών προϊόντων στην ΕΕ υπερδιπλασιάστηκαν⁶. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την κατανάλωση

⁵ Στατιστικά στοιχεία του FIBL για τις λιανικές πωλήσεις βιολογικών προϊόντων και στοιχεία της Statista για τις πωλήσεις τροφίμων στην ΕΕ των 27 (τελευταία εξαγωγή στις 12 Απριλίου 2024).

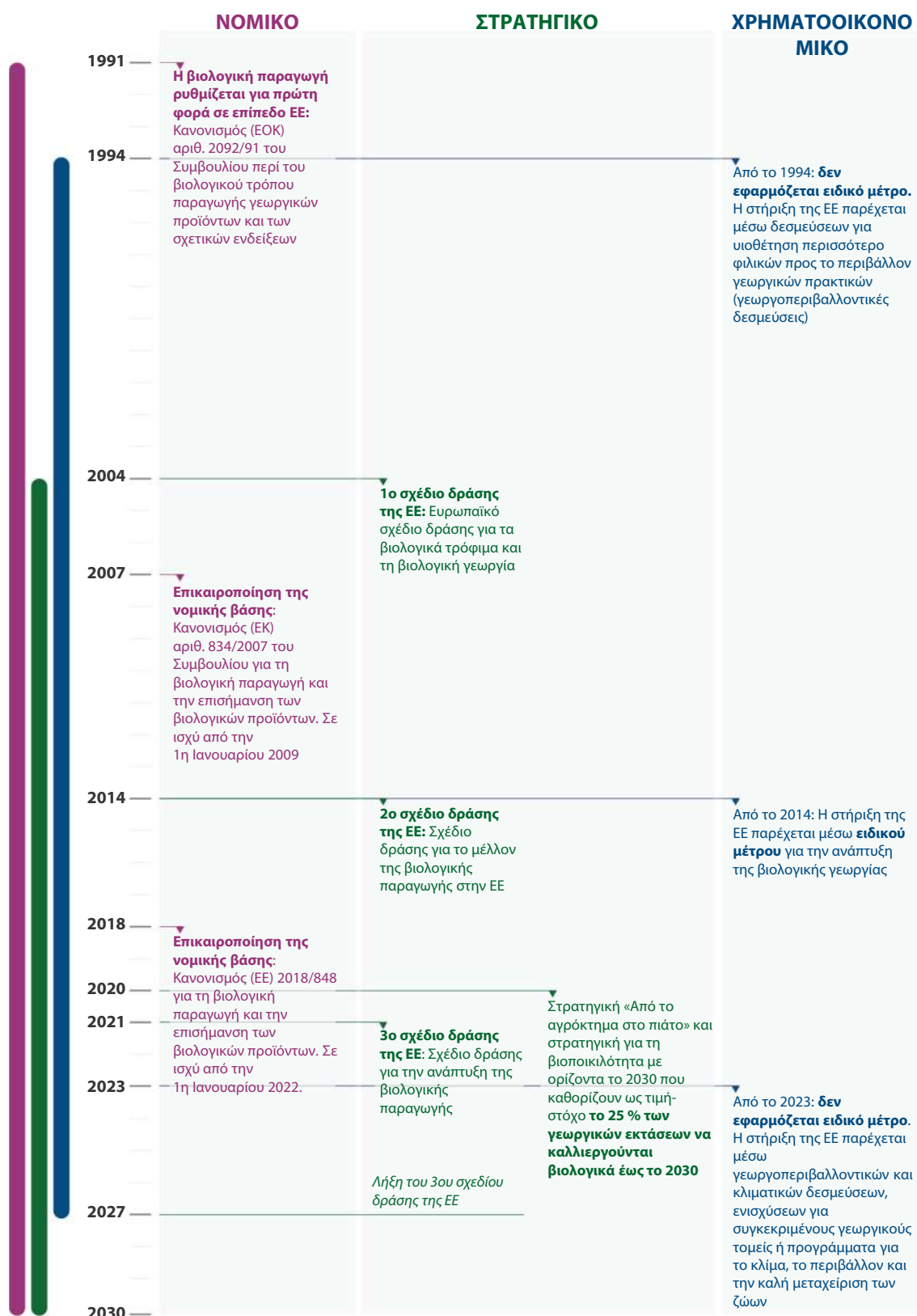
⁶ Αυτόθι.

βιολογικών προϊόντων, με τη σχετική κατά κεφαλή δαπάνη να κυμαίνεται, το 2022, από 2 ευρώ στη Ρουμανία έως 365 ευρώ στη Δανία (βλέπε [παράρτημα](#)). Οι εν λόγω διαφορές αναδεικνύουν την ανομοιογενή ανάπτυξη της αγοράς των βιολογικών προϊόντων ανά την ΕΕ και τη σύνδεση με την αγοραστική δύναμη στα κράτη μέλη.

Πολιτική της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής

07 Η βιολογική γεωργία αναπτύσσεται με γνώμονα τις αρχές, τους κανόνες και τους στόχους που καθορίζονται στην πολιτική της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής. Η εν λόγω πολιτική αποτελείται από τρία επίπεδα: ένα νομικό, ένα στρατηγικό και ένα δημοσιονομικό πλαίσιο. Σε ισχύ από το 1991, η πολιτική έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου (βλέπε [γράφημα 4](#)).

Γράφημα 4 – Εξέλιξη της πολιτικής της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής ανά επίπεδο

Πηγή: ΕΕΣ.

08 Ο κανονισμός για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων (εφεξής «κανονισμός για τη βιολογική παραγωγή») παρέχει τη νομική βάση για τη βιολογική γεωργία και ρυθμίζει την υπόλοιπη αλυσίδα εφοδιασμού του τομέα της βιολογικής παραγωγής, από τους παραγωγούς έως τους εμπόρους λιανικής (βλέπε [γράφημα 3](#)). Θεσπίζει τους στόχους και τις αρχές της βιολογικής παραγωγής και τους κανόνες που πρέπει να τηρούν οι βιοπαραγωγοί και άλλες επιχειρήσεις προκειμένου να λάβουν βιολογική πιστοποίηση.

09 Η Επιτροπή συμπλήρωσε το νομικό πλαίσιο του τομέα της βιολογικής παραγωγής με τρία διαδοχικά σχέδια δράσης, που δημοσιεύθηκαν το 2004, το 2014 και το 2021. Με τα εν λόγω σχέδια δράσης επιδιώχθηκε επίσης να καθοριστεί η στρατηγική της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία⁷. Τον Μάιο του 2020, η Επιτροπή δημοσίευσε τη στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» και τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, σε εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Αμφότερες οι στρατηγικές καθόρισαν ως στρατηγικό στόχο το 25 % της γεωργικής έκτασης της ΕΕ να καλλιεργείται βιολογικά έως το 2030. Παρότι μη δεσμευτική, η τιμή-στόχος καταδεικνύει ότι η βιολογική γεωργία διαδραματίζει ρόλο στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα.

10 Η χρηματοδοτική στήριξη για την ανάπτυξη τη βιολογικής γεωργίας παρέχεται κυρίως μέσω της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ). Κατά το διάστημα 2014-2022, οι γεωργοί έλαβαν ενωσιακή στήριξη ύψους σχεδόν 12 δισεκατομμυρίων ευρώ από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), προκειμένου να στραφούν στη βιολογική γεωργία ή να διατηρήσουν σχετικές πρακτικές. Επιπροσθέτως:

- κατά το διάστημα 2014-2022, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων χορήγησε περίπου 60,6 εκατομμύρια ευρώ για την ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής στον τομέα των οπωροκηπευτικών μέσω οργανώσεων παραγωγών·
- κατά το διάστημα 2014-2020, μέσω του προγράμματος «Ορίζων 2020», χορηγήθηκε ενωσιακή χρηματοδοτική στήριξη για την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της βιολογικής γεωργίας· κατά το διάστημα 2021-2027, το 30 % της χρηματοδότησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για τη γεωργία, τη δασοκομία και τις αγροτικές περιοχές προορίζεται για ζητήματα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τον τομέα της βιολογικής παραγωγής·

⁷ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, «Impact assessment accompanying the document Proposal for a Regulation on organic production and labelling of organic products», SWD/2014/065 final, Μάρτιος 2014.

- ο κατά το διάστημα 2016-2023, διατέθηκαν περίπου 140 εκατομμύρια ευρώ για την προώθηση των βιολογικών προϊόντων μέσω της πολιτικής της ΕΕ για την προώθηση των αγροδιατροφικών προϊόντων⁸ και
- ο κατά το διάστημα 2023-2027, τα κράτη μέλη έχουν προγραμματίσει, στα στρατηγικά τους σχέδια για την ΚΓΠ, να διαθέσουν περίπου 14,7 δισεκατομμύρια ευρώ για τη στήριξη της βιολογικής γεωργίας⁹.

Ρόλοι και αρμοδιότητες

11 Η Επιτροπή καθορίζει το σύνολο των πολιτικών της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης (ΓΔ AGRI), σε διαβούλευση με άλλες γενικές διευθύνσεις. Η Επιτροπή εγκρίνει τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης των κρατών μελών για την ΚΓΠ και παρέχει στα κράτη μέλη στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά την πολιτική της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής. Η Eurostat, από κοινού με τη ΓΔ AGRI, συλλέγει, επικυρώνει και δημοσιεύει στοιχεία σχετικά με τον τομέα της βιολογικής παραγωγής. Το Κοινό Κέντρο Ερευνών παρέχει επιστημονικά τεκμηριωμένες γνώσεις για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του αντικτύπου των ενωσιακών πολιτικών.

12 Βάσει των οικείων καταστάσεων και αναγκών, τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό των εθνικών στόχων για τη βιολογική γεωργία και τον τομέα της βιολογικής παραγωγής, καθώς και για τον προγραμματισμό επαρκούς ενωσιακής και εθνικής χρηματοδοτικής στήριξης προκειμένου να επιτευχθούν οι εν λόγω στόχοι. Τα κράτη μέλη προγραμματίζουν και υλοποιούν τη σχετική στήριξη της ΕΕ μέσω των οικείων προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης.

⁸ [Αποφάσεις επιλογής της Επιτροπής για την πολιτική της ΕΕ για την προώθηση των αγροδιατροφικών προϊόντων κατά το διάστημα 2016-2023.](#)

⁹ Επιτροπή, [Approved 28 CAP strategic plans \(2023-2027\)](#), σ. 74, Ιούνιος 2023.

Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

13 Εξετάσαμε τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της στήριξης της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία. Εξετάσαμε κατά πόσον η Επιτροπή και τα κράτη μέλη είχαν:

- ο σχεδιάσει μια άρτια πολιτική για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής με σκοπό την ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας·
- ο χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά τα κονδύλια της ΚΓΠ για τη στήριξη των στόχων της βιολογικής γεωργίας που αφορούν το περιβάλλον και την αγορά· και
- ο παρακολουθήσει και αξιολογήσει δεόντως τον αντίκτυπο της πολιτικής της ΕΕ.

14 Λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων ειδικών εκθέσεων του ΕΕΣ αριθ. [04/2019](#), σχετικά με το σύστημα ελέγχου για τα βιολογικά προϊόντα, και [25/2023](#), σχετικά με την πολιτική της ΕΕ για την υδατοκαλλιέργεια, εξαιρέσαμε από την εμβέλεια του ελέγχου μας τους ελέγχους και τις πιστοποιήσεις βιολογικής γεωργίας και τον τομέα της βιολογικής υδατοκαλλιέργειας. Δεδομένου του ειδικού χαρακτήρα τους, εξαιρέσαμε επίσης τον τομέα της βιολογικής μελισσοκομίας, την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της βιολογικής γεωργίας και τη στήριξη της βιολογικής παραγωγής στον τομέα των οπωροκηπευτικών από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (βλέπε σημείο [10](#)).

15 Διενεργήσαμε τον εν προκειμένω έλεγχο έχοντας υπόψη την τιμή-στόχο του 25 % όσον αφορά τις εκτάσεις βιολογικής καλλιέργειας και τη στήριξη από την ΕΕ ύψους σχεδόν 12 δισεκατομμυρίων ευρώ που έχει χορηγηθεί κατά το διάστημα 2014-2022 για τη στροφή σε πρακτικές βιολογικής γεωργίας ή τη διατήρησή τους. Αναμένουμε ότι τα ευρήματα και οι συστάσεις μας θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της πολιτικής της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία και θα παράσχουν στοιχεία στην Επιτροπή για τις νομοθετικές προτάσεις που έχει προγραμματίσει να υποβάλει το 2025 για την ΚΓΠ μετά το 2027.

16 Ο έλεγχός μας κάλυψε την περίοδο 2014-2022. Ελέγξαμε επίσης, κατά περίπτωση, τις διατάξεις και τα προγράμματα που έχουν θεσπιστεί για την περίοδο 2023-2027. Συλλέξαμε αποδεικτικά στοιχεία μέσω:

- ο συναντήσεων με εκπροσώπους της Επιτροπής (ΓΔ AGRI, Eurostat και Κοινό Κέντρο Ερευνών)·

- της εξέτασης των σχετικών στοιχείων και εγγράφων, συμπεριλαμβανομένων της ειδικής νομοθεσίας και των ειδικών μελετών, των εκτιμήσεων επιπτώσεων και των εκθέσεων ελέγχου, καθώς και αξιολογήσεων και πληροφοριών παρακολούθησης·
- της ανάλυσης στατιστικών στοιχείων και δεδομένων σχετικά με τη διαχείριση της χρηματοδότησης για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής στην ΕΕ·
- συνεντεύξεων με τις εθνικές και περιφερειακές αρχές, και διαρθρωμένων συναντήσεων με εκπροσώπους του τομέα της βιολογικής παραγωγής·
- επιτόπιων επισκέψεων σε 26 βιολογικές εκμεταλλεύσεις που είχαν λάβει ενωσιακή χρηματοδοτική στήριξη (από έξι έως επτά ανά κράτος μέλος που επισκεφθήκαμε)·
- ενημερωτικής επίσκεψης στη Δανία, κράτος μέλος που παρέχει στήριξη στην πολιτική για τη βιολογική γεωργία από το 1987 και διαθέτει καλά ανεπτυγμένη αγορά βιολογικών προϊόντων·
- συζήτησης πάνελ με επιστήμονες και εμπειρογνώμονες στις σχετικές πολιτικές και επί των θεμάτων βιολογικής γεωργίας.

17 Πραγματοποιήσαμε επισκέψεις ελέγχου σε τέσσερα κράτη μέλη: στη Ρουμανία, την Πολωνία, την Αυστρία και την Ιταλία. Επιλέξαμε τις χώρες αυτές καθώς οι οικείες εκτάσεις βιολογικής γεωργίας και οι δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξής τους διαφέρουν σημαντικά (βλέπε [γράφημα 5](#)). Στην Ιταλία, επιλέξαμε τις περιφέρειες της Καμπανίας και της Σικελίας προκειμένου να εξετάσουμε την υλοποίηση της στήριξης της ΚΓΠ σε περιφερειακό επίπεδο.

Γράφημα 5 – Η βιολογική γεωργία στα κράτη μέλη που ελέγξαμε

Έκταση σε χιλιάδες εκτάρια

Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση

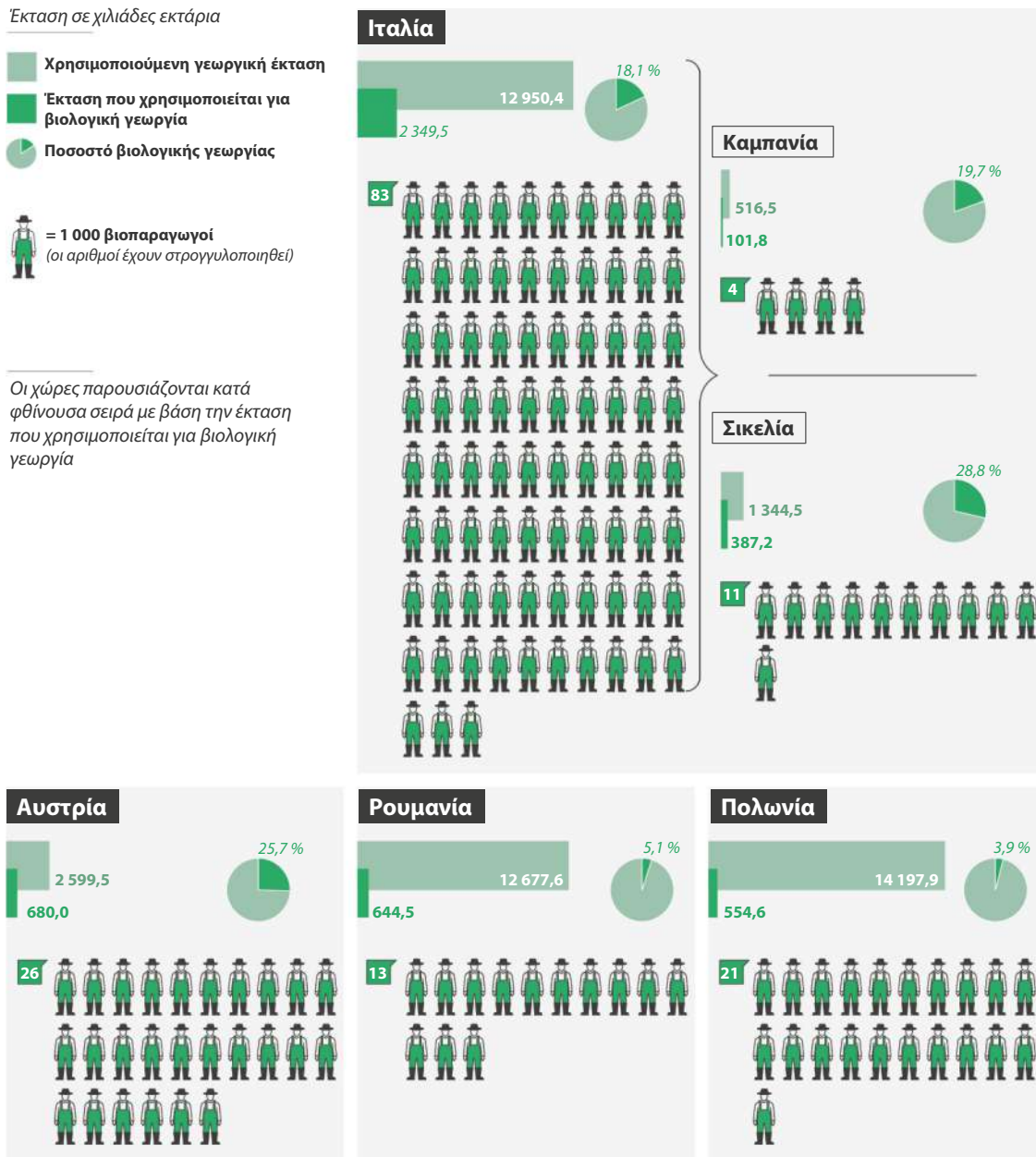
Έκταση που χρησιμοποιείται για βιολογική γεωργία

Ποσοστό βιολογικής γεωργίας

= 1 000 βιοπαραγωγοί
(οι αριθμοί έχουν στρογγυλοποιηθεί)

Οι χώρες παρουσιάζονται κατά φθίνουσα σειρά με βάση την έκταση που χρησιμοποιείται για βιολογική γεωργία

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στατιστικών στοιχείων της Eurostat για τη βιολογική γεωργία για το 2022 (εξαγωγή στις 25 Ιουνίου 2024), και του εγγράφου *Bio in Cifre 2023* για τη Σικελία και την Καμπανία. Για την Αυστρία, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία για το 2020.

Παρατηρήσεις

Κενά στην πολιτική της ΕΕ και τις εθνικές πολιτικές για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής

18 Εξετάσαμε την πολιτική που έχουν θεσπίσει η Επιτροπή και τα κράτη μέλη για τη στήριξη της ανάπτυξης της βιολογικής γεωργίας¹⁰. Αναμέναμε να διαπιστώσουμε ότι:

- ο η Επιτροπή σχεδίασε μια ολοκληρωμένη πολιτική της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής·
- ο τα κράτη μέλη θέσπισαν εθνικές πολιτικές για τη στήριξη της βιολογικής γεωργίας·
- ο τα κράτη μέλη προγραμμάτισαν τα κονδύλια της ΚΓΠ σύμφωνα με τις ειδικές ανάγκες του οικείου τομέα βιολογικής παραγωγής.

Κενά στο στρατηγικό πλαίσιο αποδυναμώνουν την πολιτική της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής

19 Σύμφωνα με την Επιτροπή, τα σχέδια δράσης της ΕΕ για τη βιολογική παραγωγή διαμορφώνουν το σχετικό στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ. Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι το σχέδιο δράσης για την περίοδο 2014-2020 δεν περιλάμβανε κανέναν στόχο για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής. Απουσίαζαν επίσης βασικά στοιχεία, όπως:

- ο τιμές που έπρεπε να επιτευχθούν στο πλαίσιο ειδικών στόχων και δράσεων του σχεδίου,
- ο ορόσημα και χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση των δράσεων,
- ο δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου,
- ο σαφώς προσδιορισμένοι ρόλοι και αρμοδιότητες, και
- ο συγκεκριμένα χρηματοδοτικά κονδύλια.

¹⁰ Εργαλειοθήκη για τη βελτίωση της νομοθεσίας, 2021.

20 Στο σχέδιο δράσης 2021-2027, η Επιτροπή ανέφερε ότι οι δράσεις στο πλαίσιο του προηγούμενου σχεδίου είχαν υλοποιηθεί, χωρίς όμως να διευκρινίζει τις διεξαχθείσες δραστηριότητες και τα επιτεύγματα. Ελλείπει ποσοτικοποιημένων στόχων, δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης, ο πραγματικός αντίκτυπος του σχεδίου δράσης 2014-2020 παραμένει άγνωστος.

21 Το 2020, ο στρατηγικός στόχος για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής συνίστατο στη μη υποχρεωτική δέσμευση το 25 % των γεωργικών εκτάσεων της ΕΕ να καλλιεργείται βιολογικά έως το 2030 (βλέπε σημείο **09**). Η Επιτροπή κατάρτισε το σχέδιο δράσης 2021-2027 για την επίτευξη του εν λόγω στόχου, θέτοντας ειδικούς στόχους για τη βελτίωση της συμβολής της βιολογικής γεωργίας στη βιωσιμότητα, την τόνωση της ζήτησης και τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, την παροχή κίνητρων για τη στροφή σε αυτό το είδος γεωργίας και την ενίσχυση ολόκληρης της αξιακής αλυσίδας.

22 Διαπιστώσαμε ότι το σχέδιο δράσης 2021-2027 συνιστά βελτίωση σε σχέση με το προηγούμενο. Παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες που πρέπει να υλοποιηθούν στο πλαίσιο κάθε δράσης. Οι αρμοδιότητες έχουν επιμεριστεί μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Η Επιτροπή καταρτίζει έκθεση προόδου ανά εξάμηνο για την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων που διεξάγονται.

23 Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, το σχέδιο εξακολουθεί να μην προβλέπει τιμές που πρέπει να επιτευχθούν για τους τρεις ειδικούς στόχους ούτε μέσα για την παρακολούθηση της προόδου που επιτυγχάνεται μέσω των προτεινόμενων δράσεων. Ελλείπει των στοιχείων αυτών, η συμβολή του στην ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής θα είναι δύσκολο να αξιολογηθεί. Η βιωσιμότητα της βιολογικής γεωργίας μέσα στον χρόνο εξαρτάται από τη συνολική ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής. Ένας καλά ανεπτυγμένος τομέας θα παρείχε στους γεωργούς οικονομικά κίνητρα για μετάβαση στη βιολογική γεωργία. Ωστόσο, η τιμή-στόχος του 25 % αναφέρεται μόνο στις εκτάσεις που πρέπει να καλλιεργούνται βιολογικά, ενώ κανένας στρατηγικός στόχος δεν τέθηκε για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής. Δεν υπάρχει στρατηγικό όραμα για τη βιολογική γεωργία ή τον τομέα μετά το 2030 ώστε να διασφαλίζεται σταθερότητα και μακροπρόθεσμη προοπτική για την αξιακή αλυσίδα.

24 Πέραν των ειδικών στόχων που προβλέπουν τα σχέδια δράσης, το νομικό πλαίσιο καθορίζει επίσης περιβαλλοντικούς στόχους και στόχους της αγοράς όσον αφορά τη βιολογική παραγωγή (βλέπε [γράφημα 6](#)). Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι στόχοι του κανονισμού για τη βιολογική παραγωγή αποτελούν εγγενή χαρακτηριστικά του συστήματος βιολογικής παραγωγής τροφίμων και όχι πραγματικούς στόχους. Ως εκ τούτου, δεν παρακολουθούνται ούτε γίνεται ειδική μνεία σε αυτούς στο στρατηγικό πλαίσιο.

Γράφημα 6 – Οι στόχοι της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής

Στόχοι του νομικού πλαισίου

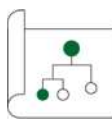
Κανονισμός για τη βιολογική παραγωγή

Περιβαλλοντικοί στόχοι

- προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος
- μακροπρόθεσμη γονιμότητα του εδάφους
- υψηλό επίπεδο βιοποικιλότητας
- περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες
- διατήρηση των σπάνιων και αυτόχθονων φυλών που απειλούνται με εξαφάνιση
- ανάπτυξη της προμήθειας φυτικού γενετικού υλικού προσαρμοσμένου στις ειδικές ανάγκες της βιολογικής γεωργίας
- υψηλό επίπεδο βιοποικιλότητας με τη χρήση ποικίλου φυτικού γενετικού υλικού
- υψηλού επιπέδου πρότυπα σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων

Στόχοι της αγοράς

- βραχείς δίαυλοι διανομής και τοπική παραγωγή στις διάφορες περιφέρειες της ΕΕ
- ανάπτυξη των δραστηριοτήτων βιολογικής αναπαραγωγής φυτών με στόχο τη συμβολή στην ανάπτυξη ευνοϊκών οικονομικών προοπτικών για τον βιολογικό τομέα

Στόχοι του στρατηγικού πλαισίου

Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τη βιολογική παραγωγή για την περίοδο 2021-2027

Στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και στρατηγική για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030

Ειδικός περιβαλλοντικός στόχος

- βελτίωση της συμβολής της βιολογικής γεωργίας στη βιωσιμότητα

Ειδικοί στόχοι της αγοράς

- τόνωση της ζήτησης και διασφάλιση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών
- παροχή κινήτρων για τη μετάβαση στη βιολογική γεωργία και ενίσχυση ολόκληρης της αξιακής αλυσίδας

Στόχος με βάση την έκταση

- βιολογική καλλιέργεια τουλάχιστον του 25 % της γεωργικής έκτασης της ΕΕ έως το 2030

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του άρθρου 4 του [κανονισμού \(ΕΕ\) 848/2018](#) και του [σχεδίου δράσης της ΕΕ για την ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής για την περίοδο 2021-2027](#).

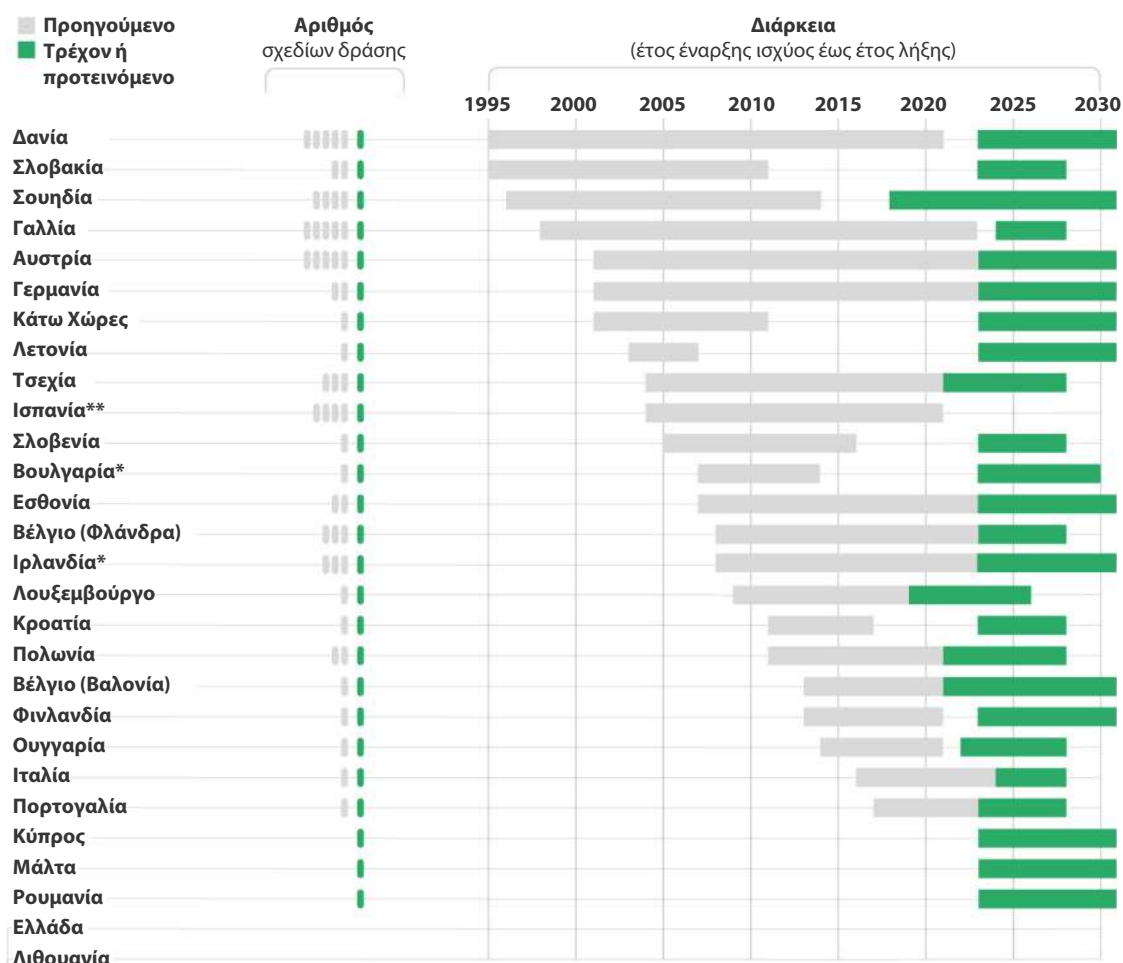
Αδυναμίες στις εθνικές πολιτικές συνιστούν πρόσκομμα στην ανάπτυξη του τομέα βιολογικής παραγωγής της ΕΕ

25 Από το 2004, η Επιτροπή ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να καταρτίσουν εθνικά σχέδια δράσης για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής¹¹, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας χρηματοδότησης για τη βιολογική γεωργία. Τα κράτη μέλη δεν υπέχουν καμία σχετική νομική υποχρέωση και η Επιτροπή δεν παρακολουθεί συστηματικά την έγκριση των εθνικών σχεδίων δράσης.

26 Οι ειδικές εθνικές στρατηγικές ή τα ειδικά σχέδια δράσης είναι ενδεικτικά της δέσμευσης των κρατών μελών όσον αφορά την ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής. Μια μελέτη του 2023 παρακολούθησε την προετοιμασία τέτοιων στρατηγικών ή σχεδίων και κατέδειξε σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών (βλέπε [γράφημα 7](#)). Μέχρι τα τέλη του 2023, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, πλην τριών (Ελλάδα, Λιθουανία και Ισπανία), διέθεταν εθνικό σχέδιο δράσης.

¹¹ Δράση 6 του πρώτου σχεδίου δράσης της ΕΕ για τη βιολογική παραγωγή και συστάσεις στο δεύτερο και στο τρίτο σχετικό σχέδιο δράσης.

Γράφημα 7 – Η έγκριση εθνικών σχεδίων δράσης διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο

— Η Ελλάδα και η Λιθουανία δεν έχουν εγκρίνει ποτέ σχέδιο δράσης για τη βιολογική γεωργία

* Προσχέδιο σχεδίου δράσης έχει δημοσιευθεί για την τρέχουσα περίοδο.

** Προσχέδιο σχεδίου δράσης έχει ανακοινωθεί αλλά δεν έχει δημοσιευθεί για την τρέχουσα περίοδο.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών από τα κράτη μέλη που ελέγξαμε, των εθνικών σχεδίων δράσης και της μελέτης «Assessment of agricultural and aquaculture policy responses to the organic F2F targets», Lampkin and al., 2024.

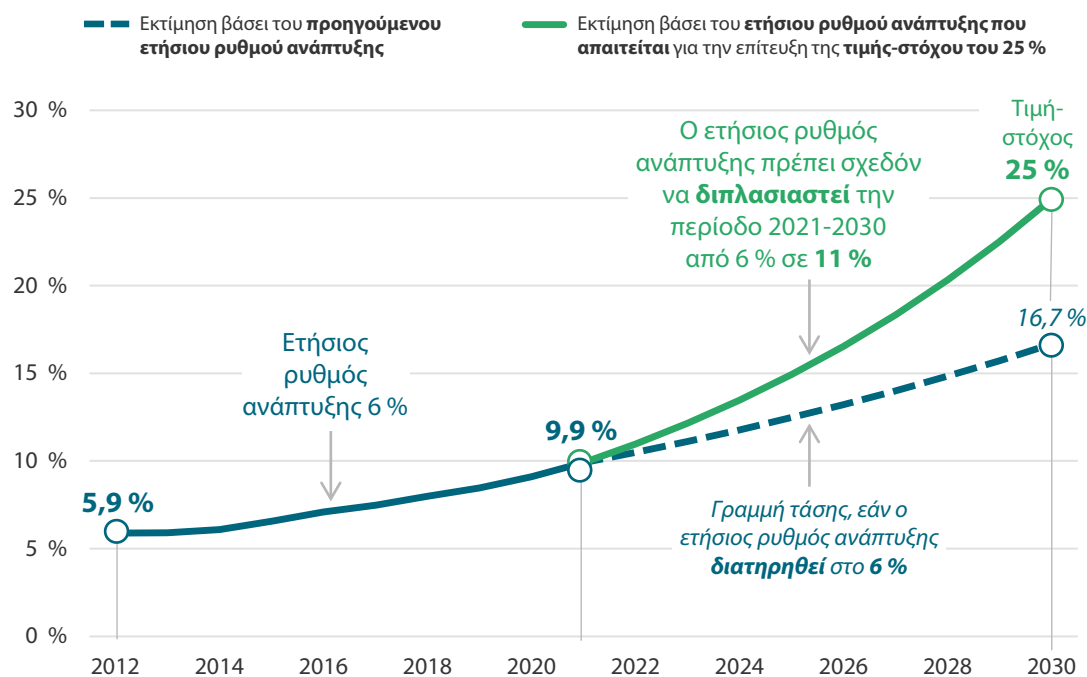
27 Το 2023, καθένα από τα τέσσερα κράτη μέλη που εξετάσαμε διέθετε εθνικό σχέδιο δράσης για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες και τους ενδιαφερόμενους με τους οποίους πραγματοποιήσαμε διαβουλεύσεις στο πλαίσιο του συγκεκριμένου ελέγχου, ο αντίκτυπος των εν προκειμένω σχεδίων δράσης στον τομέα της βιολογικής παραγωγής είναι καίριας σημασίας στις περιπτώσεις στις οποίες ο τομέας είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένος. Διαπιστώσαμε τα εξής:

- Στην Πολωνία, ο αντίκτυπος του σχεδίου 2014-2020 για την ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής περιορίστηκε λόγω της απουσίας τιμών-στόχου, σαφών ρόλων και αρμοδιοτήτων και χρηματοδοτικού κονδυλίου. Οι πολωνικές αρχές καθόρισαν σχετικές τιμές-στόχο και αρμοδιότητες μόλις το 2018. Κατά την περίοδο 2014-2020, η Πολωνία υπερδιπλασίασε την κατανάλωση και τις πωλήσεις βιολογικών προϊόντων. Παρά την αύξηση αυτή, στο τέλος της εν λόγω περιόδου βρισκόταν στην έβδομη χαμηλότερη θέση όσον αφορά τα επίπεδα κατανάλωσης και πωλήσεων βιολογικών προϊόντων.
- Η Ρουμανία ενέκρινε το πρώτο της σχέδιο δράσης μόλις τον Μάιο του 2023, μολονότι καταλάμβανε την όγδοη υψηλότερη θέση από την άποψη των δαπανών της ΚΓΠ για τη στροφή σε πρακτικές βιολογικής γεωργίας ή τη διατήρησή τους κατά την περίοδο 2014-2022. Στο εν λόγω σχέδιο δράσης, εντοπίσαμε τις ίδιες αδυναμίες με εκείνες του σχεδίου δράσης της Πολωνίας.

28 Για την επίτευξη της τιμής-στόχου του 25 % έως το 2030, ο τρέχων ρυθμός διάδοσης των πρακτικών βιολογικής γεωργίας θα πρέπει να διπλασιαστεί (βλέπε [γράφημα 8](#)). Στα τέλη του 2023, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος ανέφερε ότι οι τρέχουσες πολιτικές και η δημόσια στήριξη θα αυξήσουν κατά πάσα πιθανότητα το μερίδιο της βιολογικής γεωργίας, όχι όμως σε επαρκή βαθμό για την επίτευξη της τιμής-στόχου¹².

¹² Έκθεση 11/2023 του ΕΟΠ, με τίτλο «[Monitoring report on progress towards the 8th EAP objectives 2023 edition](#)», σ 70, Δεκέμβριος 2023.

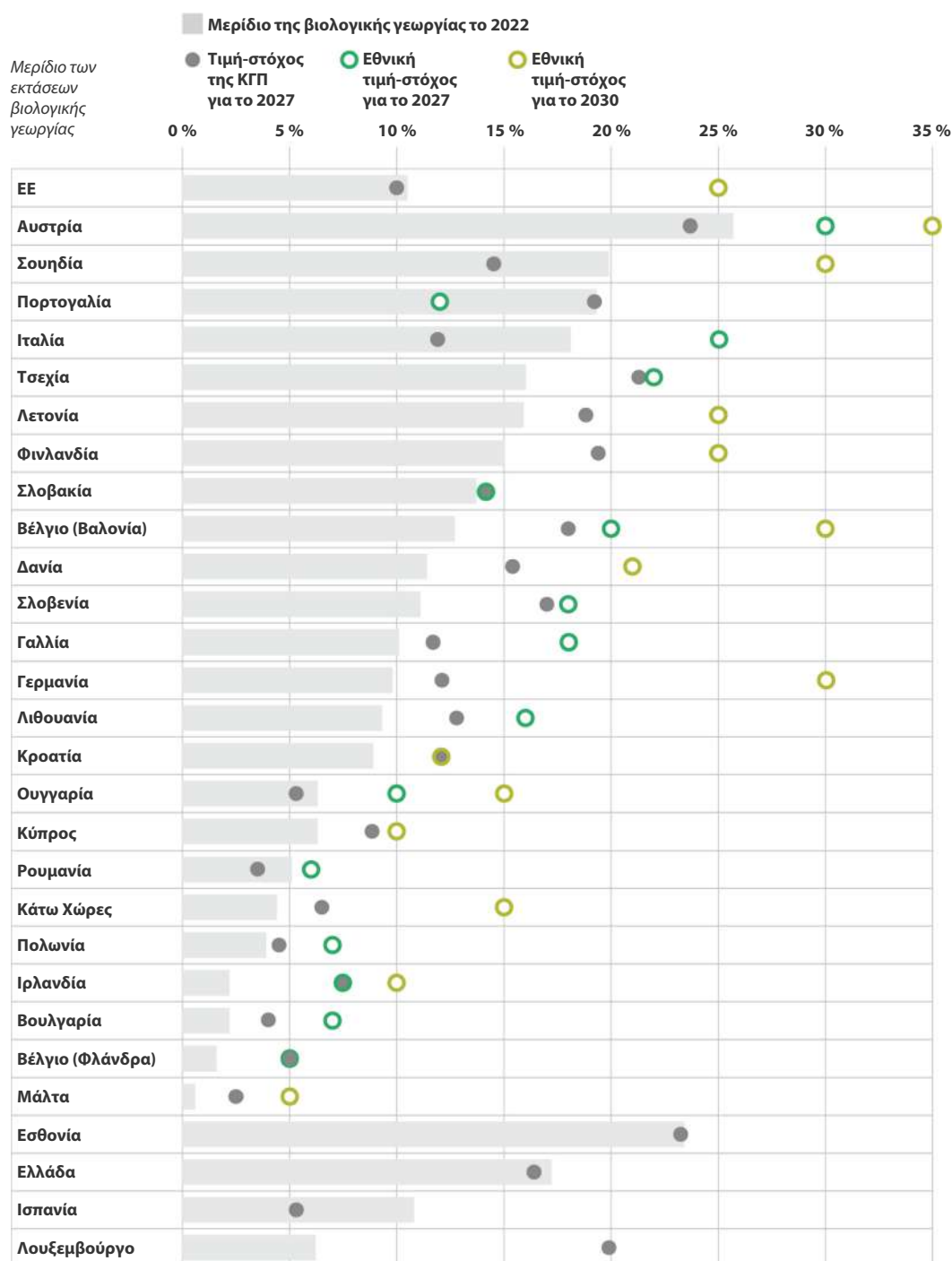
Γράφημα 8 – Ο ρυθμός διάδοσης των πρακτικών βιολογικής γεωργίας χρειάζεται να διπλασιαστεί ώστε να επιτευχθεί η τιμή-στόχος του 25 % έως το 2030

Πηγή: Υπολογισμοί του ΕΕΣ βάσει στοιχείων της Eurostat και της ΓΔ AGRI.

29 Οι δράσεις των κρατών μελών είναι καθοριστικές για την επίτευξη της τιμής-στόχου του 25 % για τη βιολογική γεωργία. Για την περίοδο 2023-2027, έπρεπε να καθοριστεί τιμή-στόχος όσον αφορά τις δαπάνες της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία. Ορισμένες χώρες συμπλήρωσαν την τιμή-στόχο της ΚΓΠ, η οποία πρέπει να επιτευχθεί μόνο μέσω των δαπανών της ΚΓΠ, με μια εθνική τιμή-στόχο, επίσης προς επίτευξη μέσω της αγοράς βιολογικών προϊόντων ή/και πρόσθετης εθνικής χρηματοδότησης. Διαπιστώσαμε ότι ο βαθμός φιλοδοξίας κατά τον καθορισμό των εν λόγω τιμών-στόχου ποικίλλει σημαντικά (βλέπε [γράφημα 9](#)).

Γράφημα 9 – Οι εθνικές τιμές-στόχος για τη βιολογική γεωργία ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών

Σημ.: Το Λουξεμβούργο διαθέτει εθνική τιμή-στόχο για βιολογική γεωργία στο 20 % της γεωργικής του γης μέχρι το 2025. Η Ισπανία ανέφερε ότι βάσει της τρέχουσας τάσης θα είναι σε θέση να επιτύχει ποσοστό 20 % έως το 2030, χωρίς να το θέσει ως τιμή-στόχο. Η Πορτογαλία έθεσε το 2017 εθνική τιμή-στόχο για βιολογική γεωργία στο 12 % της γεωργικής της γης μέχρι το 2027, η οποία δεν επικαιροποιήθηκε. Για την Αυστρία, χρησιμοποιήσαμε στοιχεία του 2020 όσον αφορά το μερίδιο της βιολογικής γεωργίας.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ, των εθνικών σχεδίων δράσης των κρατών μελών και στατιστικών στοιχείων για τη βιολογική γεωργία για το 2022 της Eurostat (εξαγωγή στις 25 Ιουνίου 2024).

30 Όσον αφορά τα εθνικά σχέδια δράσης, διαπιστώσαμε ότι ο βαθμός ωριμότητας που έχει ήδη επιτευχθεί από τον τομέα της βιολογικής παραγωγής αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στο πλαίσιο καθορισμού των εθνικών φιλοδοξιών για τη βιολογική γεωργία στα κράτη μέλη που ελέγξαμε. Η πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο (βλέπε [πλαίσιο 1](#)).

Πλαίσιο 1

Οι τιμές-στόχος για τη βιολογική γεωργία ποικίλλουν στα κράτη μέλη που ελέγξαμε

Για το 2027, η Ιταλία και η Αυστρία έθεσαν χαμηλότερες τιμές-στόχο στα στρατηγικά τους σχέδια για την ΚΓΠ (11,9 % και 23,7 % αντίστοιχα) σε σύγκριση με τις εθνικές τιμές-στόχο (25 % και 30 % αντίστοιχα). Η πρόσθετη αύξηση προβλέπεται να προέλθει από την ήδη καλά ανεπτυγμένη αγορά βιολογικών προϊόντων στην Αυστρία και από την ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά στην Ιταλία, καθώς και από πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση.

Η Ρουμανία και η Πολωνία έθεσαν χαμηλή τιμή-στόχο στο πλαίσιο της ΚΓΠ (3,5 % και 4,5 % αντίστοιχα) παρά τη διάθεση σημαντικών κονδυλίων της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία. Στη Ρουμανία, διαπιστώσαμε ότι η τιμή-στόχος της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία είχε ήδη επιτευχθεί το 2021.

31 Πέρα από την αύξηση των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας, τα κράτη μέλη μπορούν να στηρίξουν περαιτέρω την ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής καθορίζοντας άλλες εθνικές τιμές-στόχο. Τέτοια παραδείγματα εντοπίσαμε σε 16 κράτη μέλη. Παραδείγματος χάριν, αρκετά κράτη μέλη έθεσαν τιμές-στόχο για τη βιολογική παραγωγή (οκτώ κράτη μέλη), την κατανάλωση βιολογικών προϊόντων μέσω της δημόσιας τροφοδοσίας (δέκα κράτη μέλη) και τη μεταποίηση των βιολογικών προϊόντων (τέσσερα κράτη μέλη). Από τα τέσσερα κράτη μέλη που εξετάσαμε, μόνον η Αυστρία διέθετε πρόσθετη τιμή-στόχο: να διατίθενται βιολογικά τρόφιμα σε ποσοστό 55 % στα δημόσια κυλικεία έως το 2030.

Κατά τον προγραμματισμό της στήριξης της ΚΓΠ, τα κράτη μέλη κάλυψαν μερικώς μόνο τις ειδικές ανάγκες του οικείου τομέα βιολογικής παραγωγής

32 Στα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε, η ΚΓΠ αποτελούσε την κύρια πηγή χρηματοδότησης για τα εθνικά σχέδια δράσης για τη βιολογική παραγωγή. Κατά την περίοδο 2014-2022, τα κράτη μέλη προγραμμάτισαν τις δαπάνες της ΚΓΠ κυρίως μέσω των εθνικών ή περιφερειακών προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης (ΠΑΑ). Στο πλαίσιο των ΠΑΑ:

- προσδιορίστηκαν οι ειδικές ανάγκες των γεωργικών τομέων κάθε κράτους μέλους·
- καθορίστηκαν στρατηγικές συνοδευόμενες από στόχους και τιμές-στόχο, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη· και
- επιλέχθηκαν μέτρα στήριξης για την επίτευξη των εν λόγω στόχων και τιμών-στόχου.

33 Διαπιστώσαμε ότι τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε ενσωμάτωσαν σε περιορισμένο βαθμό τις ειδικές ανάγκες του οικείου τομέα βιολογικής παραγωγής στα ΠΑΑ τους, με εξαίρεση:

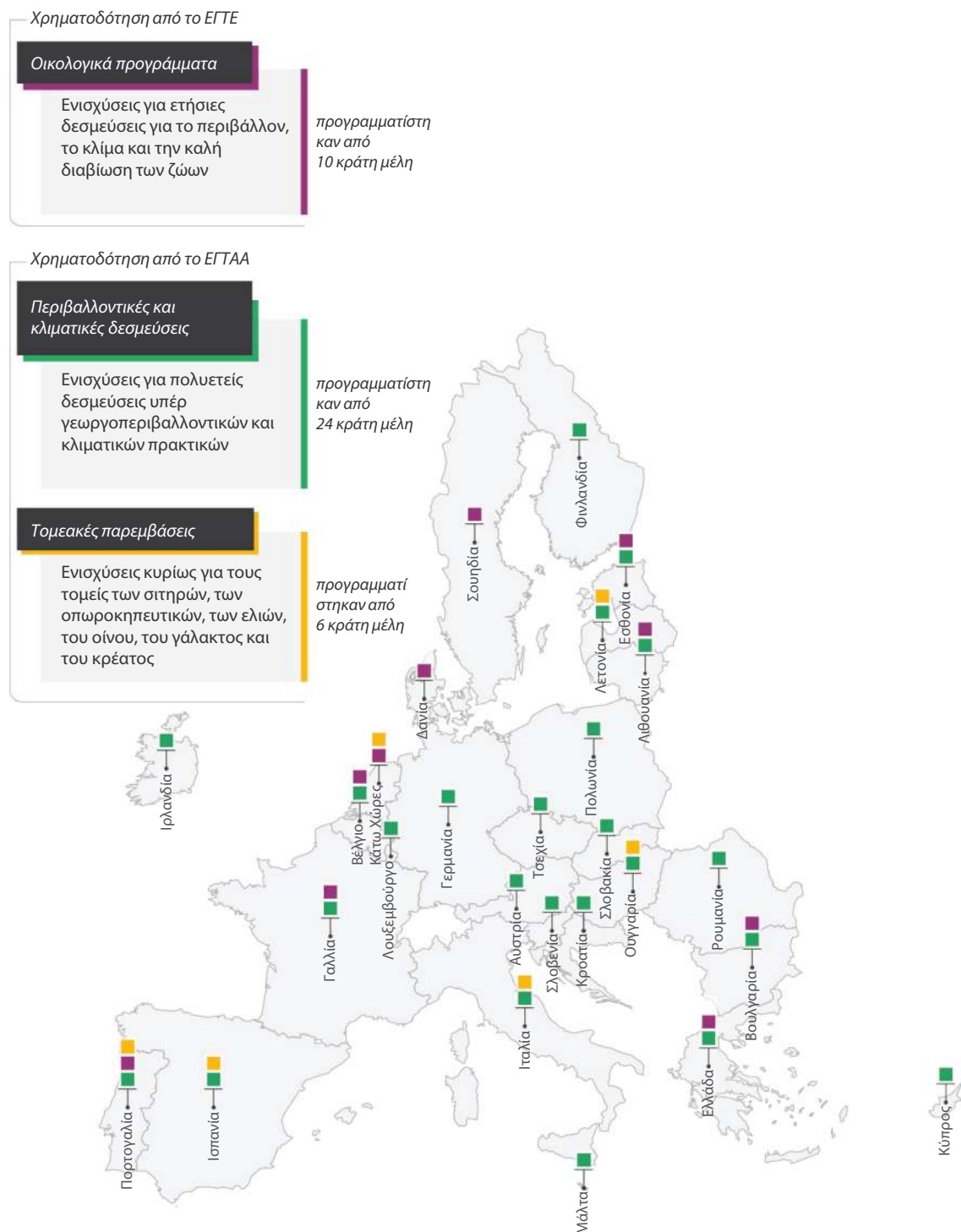
- την Πολωνία, που προσδιόρισε την ειδική ανάγκη για ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας ως βιώσιμης μορφής γεωργίας· και
- την Ιταλία (Σικελία), που έθεσε ως στόχο την προώθηση της ενσωμάτωσης της βιολογικής παραγωγής στην αλυσίδα εφοδιασμού μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης των βιοπαραγωγών στην αγορά, της ενίσχυσης της θέσης τους στην αξιακή αλυσίδα και της προώθησης της καινοτομίας στον τομέα της βιολογικής παραγωγής.

Και τα τέσσερα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν τη στήριξη για τη βιολογική γεωργία ως μέσο για την αντιμετώπιση γενικότερων αναγκών που συνδέονται με τη διατήρηση των υδάτινων πόρων, τη βιοποικιλότητα, το έδαφος ή τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη.

34 Τα κράτη μέλη είχαν την επιλογή να συμπεριλάβουν στα ΠΑΑ τους επιμέρους θεματικά προγράμματα, ώστε να αντιμετωπίσουν τις ειδικές ανάγκες σε τομείς ιδιαίτερης σημασίας ή σε γεωργικούς τομείς με ισχυρό αντίκτυπο στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Διαπιστώσαμε ότι κανένα από τα 27 κράτη μέλη δεν είχε συμπεριλάβει στο ΠΑΑ του επιμέρους θεματικό πρόγραμμα για τη βιολογική γεωργία ή τον τομέα της βιολογικής παραγωγής.

35 Στο πλαίσιο της ΚΓΠ της περιόδου 2023-2027 δόθηκαν στα κράτη μέλη τρεις επιλογές χρηματοδότησης για τον προγραμματισμό της στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία (βλέπε [γράφημα 10](#)). Δεν διαπιστώσαμε σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε προγραμμάτισαν τη στήριξη για τη βιολογική γεωργία για την περίοδο 2023-2027. Η Ιταλία ενσωμάτωσε επίσης τη στήριξη για τη διάδοση πρακτικών βιολογικής γεωργίας σε συγκεκριμένους τομείς (π.χ. του ελαιολάδου, των οπωροκηπευτικών και της πατάτας). Ωστόσο, ήταν πολύ νωρίς για να αξιολογήσουμε τον αντίκτυπο αυτής της πρόσθετης επιλογής χρηματοδότησης στην ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας για τις εν λόγω καλλιέργειες.

Γράφημα 10 – Τα κράτη μέλη είχαν τρεις επιλογές χρηματοδότησης για τη στήριξη της βιολογικής γεωργίας στο πλαίσιο της ΚΓΠ την περίοδο 2023-2027

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του εγγράφου «Organic farming in the EU – a decade of growth», Ιανουάριος 2023.

Η έκταση αυξήθηκε, όμως η ενσωμάτωση των στόχων της βιολογικής γεωργίας στην ΚΓΠ εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση

36 Εξετάσαμε κατά πόσον το μέτρο στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία είχε χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά από τα κράτη μέλη¹³ προς υποστήριξη τόσο των περιβαλλοντικών στόχων όσο και των στόχων της αγοράς στο πλαίσιο της βιολογικής γεωργίας¹⁴. Στα κράτη μέλη που ελέγξαμε, αναμέναμε να διαπιστώσουμε ότι:

- τα κονδύλια της ΚΓΠ στήριξαν τους περιβαλλοντικούς στόχους της βιολογικής γεωργίας·
- τα κονδύλια της ΚΓΠ συνέβαλαν στην επίτευξη των στόχων της βιολογικής γεωργίας που αφορούν την αγορά·
- τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν τα κονδύλια της ΚΓΠ για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής.

Η στήριξη της ΚΓΠ συνέβαλε στην αύξηση των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας, αλλά τα περιβαλλοντικά οφέλη δεν διασφαλιζόνταν πάντοτε

37 Κατά την περίοδο 2014-2022, η ΚΓΠ στήριξε τη βιολογική γεωργία μέσω ειδικού μέτρου στο πλαίσιο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης¹⁵ (εφεξής «στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία»). Συγκριτικά με την περίοδο 2007-2013, η στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία διαχωρίστηκε από άλλες γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις ώστε να τονιστεί η αυξανόμενη σημασία της.

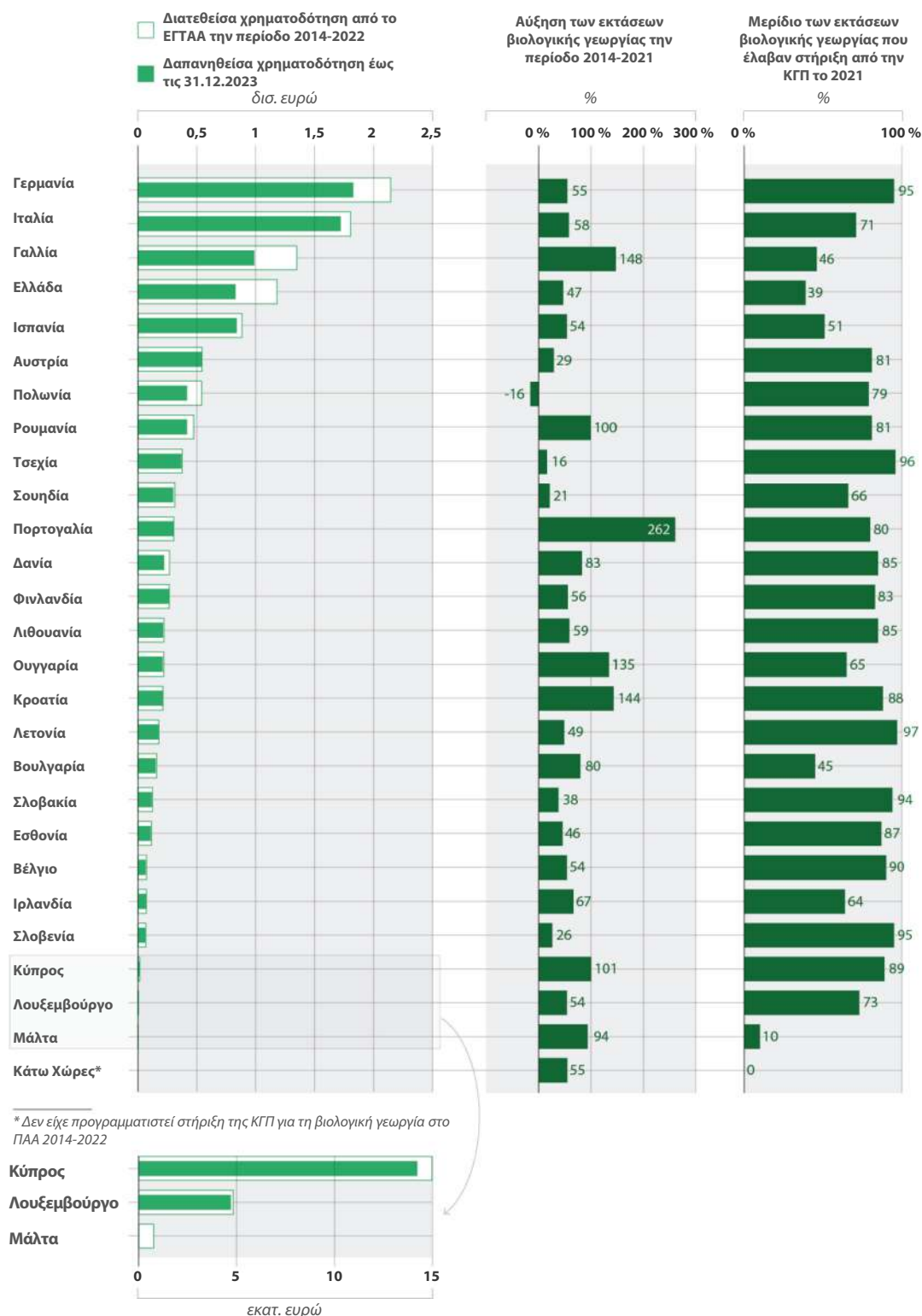
38 Στο πλαίσιο του εν λόγω μέτρου, χορηγήθηκε στήριξη ανά εκτάριο επιλέξιμης γεωργικής γης για την ανάληψη πολυετών δεσμεύσεων στροφής σε πρακτικές βιολογικής γεωργίας ή διατήρησής τους, όπως προβλέπεται στον κανονισμό για τη βιολογική παραγωγή. Με εξαίρεση τις Κάτω Χώρες, όλα τα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν το μέτρο στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία στα ΠΑΑ τους, με το 62 % του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΓΤΑΑ για το μέτρο αυτό να διατίθεται στη Γερμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ελλάδα και την Ισπανία (βλέπε [γράφημα 11](#)).

¹³ Άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046.

¹⁴ Αιτιολογικές σκέψεις 3 και 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/848.

¹⁵ Άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013.

Γράφημα 11 – Σε πέντε κράτη μέλη διατέθηκε το 62 % της στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία την περίοδο 2014-2022

Σημ.: Ο προϋπολογισμός του ΕΓΤΑΑ περιλαμβάνει πρόσθετο χρηματοδοτικό κονδύλιο από το Μέσο Ανάκαμψης της ΕΕ (EU Recovery Instrument, EURI), που χορηγήθηκε στα κράτη μέλη για την ανάκαμψη από την κρίση COVID-19 για την περίοδο 2021-2022.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των σχεδίων χρηματοδότησης που περιλαμβάνονται στα ΠΑΑ, κατάσταση στις 31 Δεκεμβρίου 2023.

39 Το 2021 χορηγήθηκε στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία στο 69 % των σχεδόν 16 εκατομμυρίων εκταρίων γης με βιολογικές καλλιέργειες στην ΕΕ¹⁶. Το ποσοστό των στηριζόμενων εκτάσεων αυξήθηκε από 3,2 % το 2014 σε 6,9 % το 2021¹⁷. Η ΚΓΠ χρηματοδοτεί τη βιολογική γεωργία, κατά κύριο λόγο, για να προωθήσει την αειφόρο γεωργία και να ενσωματώσει στην πολιτική τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος¹⁸. Τα περιβαλλοντικά οφέλη του εν προκειμένω μέτρου προκύπτουν από τους κανόνες που προβλέπονται στον κανονισμό για τη βιολογική παραγωγή (βλέπε [γράφημα 1](#)).

40 Μία από τις βασικές πρακτικές βιολογικής γεωργίας είναι η αμειψισπορά, η οποία συμβάλλει στη γονιμότητα και στην υγεία του εδάφους, καθώς και στον έλεγχο των επιβλαβών οργανισμών και ασθενειών. Βάσει του κανονισμού για τη βιολογική παραγωγή, οι βιοκαλλιεργητές υποχρεούνται να εφαρμόζουν πολυετή αμειψισπορά και να περιλαμβάνουν ψυχανθή και άλλες καλλιέργειες χλωρής λίπανσης στο σχέδιο αμειψισποράς¹⁹. Εφόσον η αμειψισπορά δεν ορίζεται στον κανονισμό, τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν πρόσθετες εθνικές διατάξεις σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης της εν λόγω πρακτικής. Από τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε, μόνο η Ιταλία είχε προβεί σε τέτοιο ορισμό.

41 Εννέα από τους είκοσι έξι γεωργούς στους οποίους πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στα τέσσερα κράτη μέλη διατηρούσαν τις ίδιες καλλιέργειες στο ίδιο αγροτεμάχιο επί σειρά ετών ή δεν χρησιμοποιούσαν ψυχανθή ή άλλες καλλιέργειες χλωρής λίπανσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η έλλειψη κατάλληλης αμειψισποράς οδήγησε σε αυξημένη χρήση εξωτερικών εισροών όπως βιολογικά λιπάσματα και φυτοφάρμακα του εμπορίου, κάτι που αντιβαίνει στην αρχή του περιορισμού της χρήσης εισροών τέτοιου είδους στη βιολογική γεωργία.

42 Σύμφωνα με τους κανόνες της βιολογικής κτηνοτροφίας, οι κτηνοτρόφοι πρέπει να συμμορφώνονται με υψηλού επιπέδου πρότυπα μεταχείρισης των ζώων. Τα πρότυπα αυτά περιλαμβάνουν την αποφυγή τυχόν ταλαιπωρίας των ζώων. Εφόσον κρίνεται αναγκαίο, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν άδειες στους κτηνοτρόφους να παρεκκλίνουν από ορισμένους κανόνες σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων,

¹⁶ Υπολογισμός του ΕΕΣ βάσει [στοιχείων της Eurostat για το 2021](#) και της [δικτυακής πύλης δεδομένων της ΓΔ AGRI](#).

¹⁷ Υπολογισμός του ΕΕΣ βάσει της [δικτυακής πύλης δεδομένων της ΓΔ AGRI](#).

¹⁸ Αιτιολογική σκέψη 4 του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2018/848](#).

¹⁹ Άρθρο 12, παράγραφος 1, του [κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 834/2007](#) και παράρτημα II (σημεία 1.9 και 1.10) του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2018/848](#).

με την προϋπόθεση ότι οι εξαιρέσεις περιορίζονται στο ελάχιστο και, εφόσον απαιτείται, περιορίζονται χρονικά²⁰. Κατά την περίοδο αναφοράς του ελέγχου, διαπιστώσαμε ότι οι βιοκτηνοτρόφοι στην Αυστρία, την Πολωνία και την Ιταλία λάμβαναν γενικές άδειες σχετικά με τη μεταχείριση των ζώων σε εθνικό επίπεδο επί πολλά συναπτά έτη (βλέπε **πλαίσιο 2**). Οι κτηνοτρόφοι που έκαναν χρήση των αδειών ήταν επιλέξιμοι για να λάβουν στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία.

Πλαίσιο 2

Η στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία χορηγήθηκε ανεξάρτητα από την τήρηση των κανόνων για την καλή μεταχείριση των ζώων

Αρχής γενομένης από το 2015, οι βιοκτηνοτρόφοι στην Αυστρία έλαβαν γενικές άδειες για την άσκηση ορισμένων πρακτικών διαχείρισης των ζώων. Αυτό σήμαινε ότι τους επιτρεπόταν να αφαιρούν τα κέρατα, τις ουρές ή τα δόντια των ζώων, να μην παρέχουν στα ζώα πρόσβαση σε βόσκηση σε υπαίθριους χώρους και να προσδένουν βοοειδή σε μικρές εκμεταλλεύσεις. Μετά από ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν το 2017 και το 2019, η Επιτροπή ανέκτησε αχρεωστήτως καταβληθείσες ενισχύσεις της ΚΓΠ ύψους 16,4 εκατομμυρίων ευρώ από βιοκτηνοτρόφους λόγω της μη τήρησης των κανόνων για την καλή μεταχείριση των ζώων. Η Αυστρία κατήργησε αυτές τις γενικές άδειες το 2021.

Διαπιστώσαμε ότι η Ιταλία (από το 2009) και η Πολωνία (από το 2015) χορηγούσαν παρόμοια γενική άδεια για την πρόσδεση ζώων σε μικρές εκμεταλλεύσεις. Η Πολωνία ανακάλεσε την άδεια αυτή το 2022, ενώ η Ιταλία συνεχίζει να την εφαρμόζει.

Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις άδειες που χορηγούνται για βιολογική γεωργία. Ωστόσο, ο κανονισμός για τη βιολογική παραγωγή δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με γενικές άδειες που χορηγούνται για την πρόσδεση ζώων σε μικρές εκμεταλλεύσεις ή για τον ακρωτηριασμό τους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν ήταν ενήμερη για τις περιπτώσεις αυτές.

43 Ο κανονισμός για τη βιολογική παραγωγή καθορίζει ένα σύνολο προαιρετικών αρχών για τη βιολογική γεωργία, όπως η διατήρηση στοιχείων του τοπίου, η υπεύθυνη χρήση των φυσικών πόρων και η περιορισμένη χρήση εξωτερικών εισροών. Τα κράτη μέλη μπορούν να ενισχύσουν τον θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον ενσωματώνοντας τις εν λόγω αρχές στο μέτρο στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία (βλέπε **γράφημα 1**). Στα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε, διαπιστώσαμε

²⁰ Άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007.

ότι το μέτρο σπάνια ενσωμάτωνε αρχές της βιολογικής γεωργίας. Ωστόσο εντοπίσαμε δύο παραδείγματα ορθών πρακτικών στην Αυστρία και την Πολωνία (βλέπε [πλαίσιο 3](#)).

Πλαίσιο 3

Παραδείγματα πρόσθετων περιβαλλοντικών διατάξεων που ενσωματώθηκαν στη στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία

Η Αυστρία χρησιμοποίησε μέρος του προϋπολογισμού για το μέτρο για την καταβολή πληρωμών στους βιοκαλλιεργητές που διατηρούσαν εθελοντικά μόνιμους βοσκότοπους και στοιχεία του τοπίου στις εκμεταλλεύσεις τους.

Η Πολωνία έθεσε ως προϋπόθεση, προκειμένου όλοι οι βιοκαλλιεργητές να λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη, τη διατήρηση των βοσκότοπων και των στοιχείων του τοπίου.

Τα κράτη μέλη δεν διασφάλιζαν πάντοτε ότι το μέτρο στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία συνδεόταν με βιολογική παραγωγή

44 Σύμφωνα με τον κανονισμό για τη βιολογική παραγωγή, η βιολογική γεωργία αποσκοπεί στην παραγωγή ευρείας ποικιλίας τροφίμων που ανταποκρίνεται στην καταναλωτική ζήτηση για προϊόντα παραγόμενα με διεργασίες που δεν βλάπτουν το περιβάλλον, την ανθρώπινη υγεία, την υγεία των φυτών και των ζώων και τις συνθήκες διαβίωσής τους²¹. Κατά την περίοδο 2014-2022, η στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία είχε ως στόχο να αποζημιώνει τους γεωργούς για τα πρόσθετα έξοδα και την απώλεια εισοδήματος που επέφερε η μετάβαση από τη συμβατική στη βιολογική γεωργία. Οι βιοπαραγωγοί δεν ήταν υποχρεωμένοι να παράγουν κανένα βιολογικό προϊόν, προκειμένου να λάβουν την εν λόγω στήριξη.

45 Προκειμένου να αποφύγουν την πιθανότητα στήριξης μη παραγωγικών εκτάσεων, η Αυστρία, η Πολωνία και η Ιταλία ζήτησαν από τους γεωργούς να παράγουν εκροές από τα αγροτεμάχια που έλαβαν στήριξη, παραδείγματος χάριν, να προβούν στη συγκομιδή των καλλιεργειών στα αγροτεμάχια αυτά ή να χρησιμοποιήσουν το χορτάρι από τα αγροτεμάχια αυτά για τη σίτιση των ζώων. Στην Πολωνία, η απαίτηση αυτή οδήγησε σε αύξηση της βιολογικής παραγωγής (βλέπε

²¹ Αιτιολογική σκέψη 1 και άρθρο 3 του [κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 834/2007](#).

πλαίσιο 4). Από το 2023, στην Ιταλία (Σικελία), οι γεωργοί που πωλούν την παραγωγή τους ως βιολογική λαμβάνουν ενωσιακή στήριξη κατά προτεραιότητα.

Πλαίσιο 4

Η αλλαγή στους όρους για τη λήψη στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία συνέβαλε στην αύξηση της βιολογικής παραγωγής στην Πολωνία

Η Πολωνία εισήγαγε στο ΠΑΑ της περιόδου 2014-2022 την απαίτηση οι γεωργοί που λαμβάνουν στήριξη της ΚΓΠ να παράγουν γεωργικά προϊόντα στα σχετικά αγροτεμάχια (παραδείγματος χάριν, να χρησιμοποιούν το χορτάρι για τη σίτιση των ζώων ή να το πωλούν, να προβαίνουν στη συγκομιδή των καρπών οπωροφόρων δέντρων). Η εν λόγω καίριας σημασίας αλλαγή στους όρους επιλεξιμότητας είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας μεταξύ του 2015 και του 2019. Ταυτόχρονα, η παραγωγή βιολογικών προϊόντων συνέχισε να αυξάνεται. Από το 2021, στην Πολωνία σημειώθηκε σημαντική αύξηση όσον αφορά τόσο τις εκτάσεις βιολογικής γεωργίας όσο και τη βιολογική παραγωγή.

46 Το 2020, σχεδόν το 60 % των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας της ΕΕ καλύπτονταν από μόνιμους βοσκότοπους και χορτονομές. Ωστόσο, η βιολογική κτηνοτροφία παραμένει μια εξειδικευμένη αγορά στην ΕΕ. Το 2020, τα βοοειδή βιολογικής εκτροφής αντιπροσώπευαν μόλις το 6 % όλων των βοοειδών στην ΕΕ, ενώ τα πουλερικά και οι χοίροι βιολογικής εκτροφής αντιπροσώπευαν το 3,6 % και το 1 %, αντίστοιχα, του συνολικού πληθυσμού²². Καθώς η στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία χορηγείται με βάση την έκταση, η ζήτηση στην αγορά παραμένει το βασικό κίνητρο των κτηνοτρόφων για να στραφούν στη βιολογική κτηνοτροφία.

47 Στη Ρουμανία, διαπιστώσαμε ότι, ενώ η έκταση που καλύπτεται από βιολογικούς βοσκότοπους και χορτονομές υπερδιπλασιάστηκε κατά την περίοδο 2014-2021, ο αριθμός των ζώων βιολογικής βόσκησης μειώθηκε κατά 75 %. Το μέτρο για τη βιολογική γεωργία στήριξε σχεδόν το 100 % των βιολογικών βοσκότοπων στη Ρουμανία, ενώ δεν δόθηκε κίνητρο για τη βιολογική κτηνοτροφία. Αντίθετα, η Ιταλία και η Αυστρία συμπεριέλαβαν τέτοια κίνητρα στο εν λόγω μέτρο (βλέπε [γράφημα 12](#)).

²² Επιτροπή, Ενημερωτικό σημείωμα σχετικά με την αγορά γεωργικών προϊόντων «Organic farming in the EU – a decade of growth», σ. 6, Ιανουάριος 2023.

Γράφημα 12 – Κίνητρα για βιολογική κτηνοτροφία στο πλαίσιο του μέτρου στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία

	ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ	
 συμβατική κτηνοτροφία βιολογική κτηνοτροφία	 οι ενισχύσεις για βοσκότοπους και χορτονομές ήταν υπερτριπλάσιες για τους βιοκτηνοτρόφους x3	 οι ενισχύσεις για χορτονομές ήταν τριπλάσιες για τους βιοκτηνοτρόφους x3	ΑΥΣΤΡΙΑ
 συμβατική κτηνοτροφία βιολογική κτηνοτροφία	 οι ενισχύσεις για βοσκότοπους καταβάλλονταν μόνο στους βιοκτηνοτρόφους 	 οι ενισχύσεις για χορτονομές ήταν διπλάσιες για τους βιοκτηνοτρόφους x2	ΙΤΑΛΙΑ Σικελία
 συμβατική κτηνοτροφία βιολογική κτηνοτροφία	 οι ενισχύσεις για βοσκότοπους καταβάλλονταν μόνο στους βιοκτηνοτρόφους 	 οι βιοκτηνοτρόφοι λάμβαναν 30 % υψηλότερες ενισχύσεις για χορτονομές* +30 %	ΙΤΑΛΙΑ Καμπανία

*Στην Καμπανία, το κίνητρο αυτό περιορίστηκε στα βοοειδή και στα βουβάλια, κατά την πρώτη διετία της μετάβασης στη βιολογική κτηνοτροφία

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ΠΑΑ.

48 Κατά τη φύτευση των καλλιεργειών τους, οι βιοκαλλιεργητές είναι υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν βιολογικούς σπόρους²³. Όταν δεν διατίθενται βιολογικοί σπόροι στην αγορά, αυτοί μπορούν να ζητούν παρέκκλιση για τη χρήση μη βιολογικών σπόρων²⁴. Βάσει χρηματοδοτούμενης από την ΕΕ μελέτης που εκπονήθηκε το 2021²⁵, εκτιμάται ότι μεταξύ του 23 % (για τη βρώμη) και του 75 % (για τα καρότα) των σπόρων που αγοράζουν οι βιοκαλλιεργητές στην ΕΕ δεν είναι βιολογικοί.

²³ Άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο θ), του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 και παράρτημα II (σημείο 1.8.1) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/848.

²⁴ Άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 και παράρτημα II (σημείο 1.8.5.1) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/848.

²⁵ Έργο LIVESEED, «The state of organic seeds in Europe», σ. 23, 2021.

49 Η ζήτηση για βιολογικούς σπόρους μπορεί να παράσχει πρόσθετο οικονομικό κίνητρο στους βιοκαλλιεργητές για την παραγωγή τους. Ωστόσο, και στα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε, διαπιστώσαμε ότι η χορήγηση παρέκκλισης για χρήση μη βιολογικών σπόρων αποτελούσε κοινή πρακτική. Κατά την περίοδο αναφοράς του ελέγχου, ο αριθμός των παρεκκλίσεων αναλογικά προς τις εκτάσεις βιολογικής καλλιέργειας γενικά αυξήθηκε στα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε.

50 Ενώ τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα από το 2009 να δημιουργήσουν βάση δεδομένων για την καταγραφή των ποικιλιών για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμοι βιολογικοί σπόροι στην επικράτειά τους²⁶, οι προμηθευτές σπόρων δεν υποχρεούνται να παρέχουν σχετικά στοιχεία. Στη Ρουμανία και την Ιταλία, διαπιστώσαμε ότι οι εν λόγω βάσεις δεδομένων ήταν παρωχημένες, στατικές ή περιείχαν πολύ λίγες καταχωρίσεις.

51 Από το 2009, τα κράτη μέλη ενημερώνουν ετησίως την Επιτροπή σχετικά με τη χρήση συμβατικών σπόρων στη βιολογική γεωργία, συμπεριλαμβάνοντας τις ποικιλίες των καλλιεργειών και τις ποσότητες που χρειάζονται οι γεωργοί. Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι πληροφορίες αυτές χρησιμοποιήθηκαν για τον καλύτερο προγραμματισμό των ερευνητικών κονδυλίων της ΕΕ με σκοπό τη βελτίωση της διαθεσιμότητας βιολογικών σπόρων. Στο πλαίσιο της ίδιας χρηματοδοτούμενης από την ΕΕ μελέτης του 2021²⁷ (βλέπε σημείο **48**) πραγματοποιήθηκε έρευνα στην οποία συμμετείχαν 839 γεωργοί σε 17 κράτη μέλη και διαπιστώθηκε ότι η διαθεσιμότητα τοπικά προσαρμοσμένων βιολογικών σπόρων εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα για το 60 % των γεωργών.

Τα κράτη μέλη δεν στόχευσαν επαρκώς τη χρηματοδότηση της ΚΓΠ στην περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής

52 Σε μια καλά ανεπτυγμένη αγορά βιολογικών προϊόντων, οι βιοπαραγωγοί μπορούν να χρεώνουν υψηλότερες τιμές για τα προϊόντα τους. Στην [αξιολόγηση της Επιτροπής του 2021 σχετικά με τον αντίκτυπο της ΚΓΠ στους φυσικούς πόρους](#) τονίζεται ότι οι γεωργοί στρέφονται στη βιολογική γεωργία κυρίως λόγω των οικονομικών προοπτικών που προσφέρει η αγορά και όχι των ανησυχιών που αφορούν το περιβάλλον.

²⁶ Άρθρο 48 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 889/2008.

²⁷ Έργο LIVESEED, «The state of organic seeds in Europe», σ. 23, 2021.

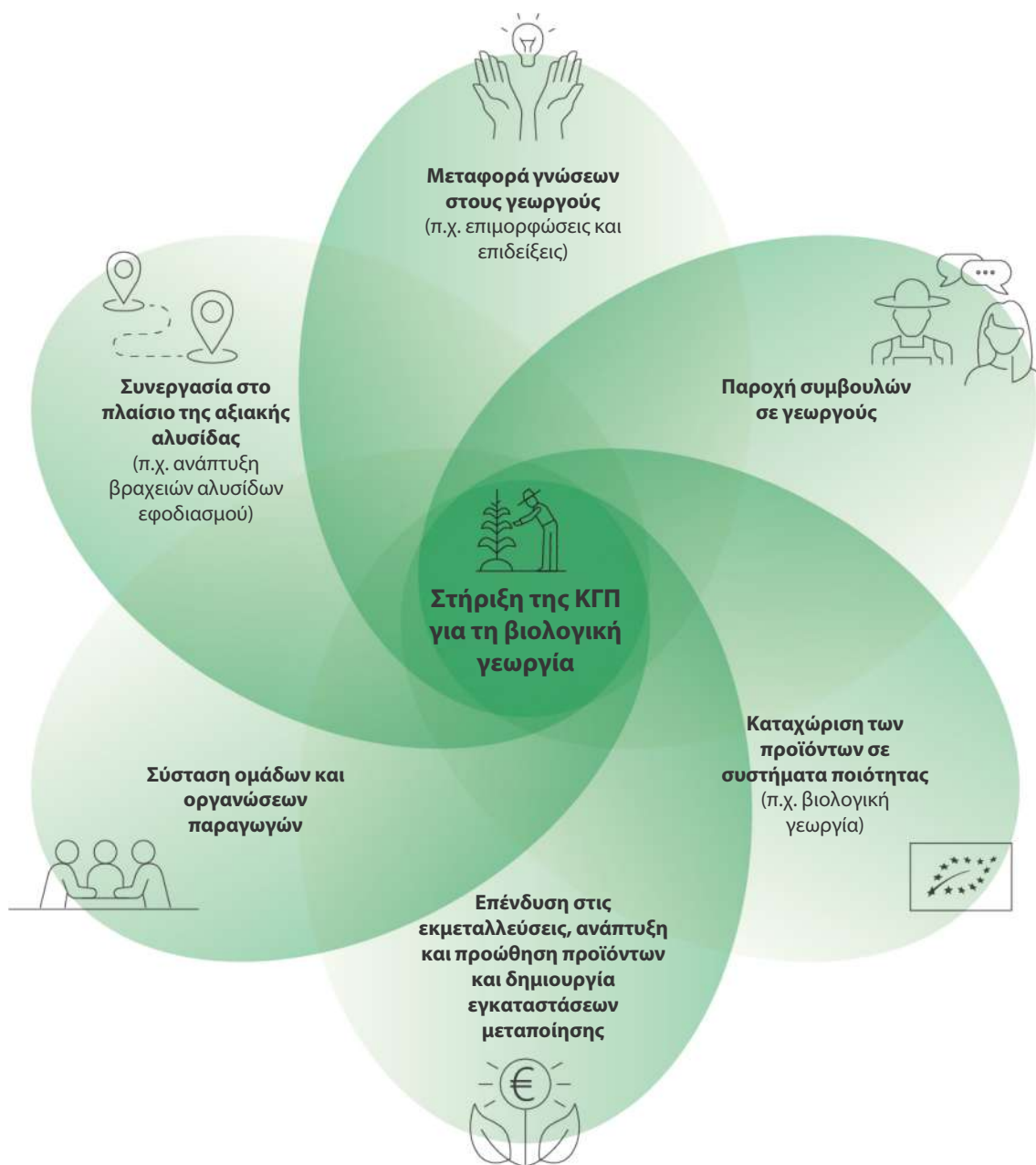
53 Από το 2014, η Επιτροπή ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να κάνουν χρήση άλλων μέτρων στήριξης της ΚΓΠ²⁸ στα ΠΑΑ τους, ώστε να διασφαλιστεί η συνολική ανάπτυξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής και, ως εκ τούτου, να αυξηθεί ο αντίκτυπος της ενωσιακής στήριξης για τη βιολογική γεωργία. Ωστόσο, παρείχε ελάχιστη καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο έπρεπε να γίνει αυτό. Μόλις το 2022 συστάθηκε θεματική ομάδα της ΚΓΠ με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τον τρόπο χρήσης των κονδυλίων της ΚΓΠ για την ενίσχυση της θέσης των βιοπαραγωγών στην αξιακή αλυσίδα²⁹.

54 Στα ΠΑΑ τους για την περίοδο 2014-2022, τα κράτη μέλη προσέφεραν δυνατότητες στήριξης του τομέα της βιολογικής παραγωγής με τη χρήση διαφόρων μέτρων του ΕΓΤΑΑ (βλέπε [γράφημα 13](#)). Διαπιστώσαμε ότι και τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε θέσπισαν διατάξεις είτε για τους βιοπαραγωγούς είτε για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής μέσω μέτρων της ΚΓΠ, πέραν του μέτρου στήριξης για τη βιολογική γεωργία. Ωστόσο, δεν ήταν σε θέση να αναφέρουν αν οι διατάξεις αυτές διευκόλυναν την πρόσβαση επιχειρήσεων βιολογικής παραγωγής σε χρηματοδοτική στήριξη. Τα κράτη μέλη που ελέγξαμε δεν παρακολούθησαν ούτε αξιολόγησαν τον αντίκτυπο της χρηματοδότησης που χορηγήθηκε στον τομέα της βιολογικής παραγωγής μέσω των εν λόγω μέτρων.

²⁸ Καθοδήγηση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη όσον αφορά τη στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία.

²⁹ Ευρωπαϊκό δίκτυο ΚΓΠ, [Strengthening the position of farmers in the organic food supply chain](#).

Γράφημα 13 – Άλλα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης ήταν διαθέσιμα για τη στήριξη του τομέα της βιολογικής παραγωγής

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών προερχόμενων από την Επιτροπή.

55 Και τα τέσσερα κράτη μέλη εξέφρασαν την ανάγκη να βοηθήσουν τους βιοπαραγωγούς να αποκτήσουν γνώσεις, μέσω ειδικής κατάρτισης, συμβουλευτικών υπηρεσιών ή γεωργικών εκμεταλλεύσεων επίδειξης. Για την υλοποίηση των εν λόγω μέτρων στα οικεία ΠΑΑ, τόσο η Ρουμανία όσο και η Πολωνία δρομολόγησαν ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που στόχευαν τους βιοπαραγωγούς. Ωστόσο, κανένας τέτοιος παραγωγός στη Ρουμανία δεν έλαβε σχετική κατάρτιση ή συμβουλευτικές υπηρεσίες, διότι κανένας εκπαιδευτής ή σύμβουλος δεν υπέβαλε

πρόταση στο πλαίσιο της δημοσιευθείσας πρόσκλησης. Η Πολωνία άρχισε να κάνει χρήση των δύο μέτρων μόλις το 2022.

56 Σε έκθεση αξιολόγησης της νομοθεσίας της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία του 2014 τονίστηκε ότι υπάρχει σαφές δυναμικό κοινωνικοοικονομικών οφελών εάν η ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας μπορεί να επικεντρωθεί σε μικρές εκμεταλλεύσεις σε μειονεκτούσες αγροτικές περιοχές. Ωστόσο, οι κάτοχοι μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων αντιμετωπίζουν εμπόδια στη στροφή στη βιολογική γεωργία, όπως το οικονομικό βάρος των εξόδων πιστοποίησης και επιθεώρησης και ο διοικητικός φόρτος που συνεπάγεται η τήρηση λεπτομερών αρχείων, όπως απαιτείται από τον κανονισμό για τη βιολογική παραγωγή³⁰. Το μέσο μέγεθος των βιολογικών εκμεταλλεύσεων στην ΕΕ (41 εκτάρια) είναι 2,5 φορές μεγαλύτερο από το μέσο μέγεθος των συμβατικών εκμεταλλεύσεων (16 εκτάρια)³¹.

57 Προκειμένου να βοηθήσουν τους κατόχους μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων να υπερβούν τα εν λόγω εμπόδια, η Αυστρία, η Ιταλία και η Πολωνία επέλεξαν να αναλάβουν τα έξοδα επιθεώρησης και πιστοποίησης κατά την πρώτη πενταετία ενασχόλησής τους με τη βιολογική γεωργία, μέσω της στήριξης για τη συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας. Στη Ρουμανία, τα εν λόγω έξοδα θεωρήθηκαν κόστος συναλλαγής και συμπεριλήφθηκαν στη στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία. Προκειμένου να ενθαρρύνει τις μικρότερες εκμεταλλεύσεις να στραφούν στη βιολογική γεωργία, η Πολωνία μείωσε επίσης έως και κατά 60 % τη στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία για τις εκμεταλλεύσεις με έκταση άνω των 50 εκταρίων. Ωστόσο, η μείωση των πληρωμών προς τις μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις δεν είχε τον αναμενόμενο αντίκτυπο στις μικρότερες.

58 Από το 2022, ο κανονισμός για τη βιολογική παραγωγή³² έδωσε τη δυνατότητα στους κατόχους μικρών εκμεταλλεύσεων να επιλέξουν την ομαδική πιστοποίηση, ώστε να μειώσουν τα έξοδά τους. Παρά τον μεγάλο αριθμό των κατόχων μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ιδιαίτερα στην Πολωνία και τη Ρουμανία, κανένα από τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε δεν αξιοποίησε τη δυνατότητα αυτή. Οι γεωργοί

³⁰ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, «Impact assessment for the Proposal for a Regulation on organic production and labelling organic products», SWD(2014) 65, 2014.

³¹ Επιτροπή, Ενημερωτικό σημείωμα σχετικά με την αγορά γεωργικών προϊόντων «Organic farming in the EU – a decade of growth», 2023.

³² Άρθρο 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/848.

δεν κάνουν χρήση της επιλογής για ομαδική πιστοποίηση, κυρίως λόγω της ασάφειας που επικρατεί ως προς το σχετικό νομικό καθεστώς και τους σχετικούς ορισμούς³³.

59 Τα κράτη μέλη μπορούν να βοηθήσουν περαιτέρω τους βιοπαραγωγούς παρέχοντάς τους χρηματοδοτική στήριξη της ΚΓΠ, προκειμένου να εκσυγχρονίσουν τις εκμεταλλεύσεις τους, να κατασκευάσουν εγκαταστάσεις αποθήκευσης ή να αγοράσουν μηχανήματα προσαρμοσμένα στη βιολογική γεωργία. Κανένα από τα κράτη μέλη που ελέγξαμε δεν δημοσίευσε ειδική πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τις επιχειρήσεις βιολογικής παραγωγής στο πλαίσιο του μέτρου που αφορά τις επενδύσεις. Ωστόσο, όλα παρείχαν στους βιοπαραγωγούς προτιμησιακή πρόσβαση σε χρηματοδότηση, με ανομοιογενή αποτελέσματα όπως φαίνεται στο [πλαίσιο 5](#). Επίσης, στα κράτη μέλη που ελέγξαμε, τα έργα που αφορούσαν την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ βιοπαραγωγών, την ανάπτυξη της μεταποίησης βιολογικών προϊόντων ή τη δημιουργία βραχείων αλυσίδων εφοδιασμού βιολογικών προϊόντων έλαβαν πρόσθετους βαθμούς.

Πλαίσιο 5

Η προτιμησιακή πρόσβαση των βιοπαραγωγών σε επενδυτική στήριξη απέφερε ανομοιογενή αποτελέσματα

Η Αυστρία και η Ρουμανία παρείχαν στους βιοπαραγωγούς αυξημένο ποσοστό συγχρηματοδότησης ύψους 5 % και 20 %, αντίστοιχα, για να πραγματοποιήσουν επενδύσεις στις εκμεταλλεύσεις τους. Οι αρχές δεν γνώριζαν ποιος ήταν ο αντίκτυπος του μέτρου αυτού στους βιοπαραγωγούς. Στη Ρουμανία, και άλλες κατηγορίες γεωργών επωφελήθηκαν από το αυξημένο ποσοστό συγχρηματοδότησης, κάτι που αποδυνάμωσε το κίνητρο για περαιτέρω στροφή στη βιολογική γεωργία.

Στην Πολωνία, από τη στήριξη για τον εκσυγχρονισμό των εκμεταλλεύσεων εξαιρέθηκε οποιαδήποτε επένδυση στον τομέα της εκτροφής πουλερικών, εκτός εάν η παραγωγή ήταν ήδη βιολογική ή επρόκειτο να μετατραπεί σε βιολογική. Μεταξύ του 2014 και του 2022, ο πληθυσμός των πουλερικών βιολογικής εκτροφής υπερτριπλασιάστηκε.

Η Ιταλία (Σικελία) έδωσε πρόσθετους βαθμούς στους βιοπαραγωγούς κατά την επιλογή των έργων που θα λάμβαναν στήριξη από την ΕΕ με σκοπό την πραγματοποίηση επενδύσεων στις εκμεταλλεύσεις τους. Ωστόσο, λόγω της διαθεσιμότητας κονδυλίων, όλες οι επιλέξιμοι αιτούντες έλαβαν χρηματοδότηση, με αποτέλεσμα να μην παρέχεται κανένα πλεονέκτημα στους βιοπαραγωγούς.

³³ Συχνές ερωτήσεις σχετικά με τον κανονισμό για τη βιολογική παραγωγή.

Οι περιορισμοί στα δεδομένα δυσχεραίνουν τη χάραξη άρτιας πολιτικής στον τομέα της βιολογικής παραγωγής

60 Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν ένα κατάλληλο και αξιόπιστο σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των δαπανών της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία³⁴ και να διασφαλίσουν ότι είναι διαθέσιμα επαρκή στοιχεία για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής, προς υποστήριξη της διαδικασίας χάραξης πολιτικής³⁵. Αναμέναμε να διαπιστώσουμε ότι:

- το ισχύον πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης είχε παράσχει κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα του μέτρου στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία και τον αντίκτυπό του στην επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ·
- η Επιτροπή είχε κάνει χρήση άλλων διαθέσιμων πηγών δεδομένων για να συμπληρώσει το πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης· και
- η Επιτροπή είχε διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα και τη συνάφεια των δεδομένων σχετικά με τον τομέα της βιολογικής παραγωγής για την υποστήριξη της διαδικασίας χάραξης πολιτικής.

Ο αντίκτυπος της στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία δεν μπορεί να αξιολογηθεί

61 Στόχος της παροχής χρηματοδοτικής στήριξης για τη βιολογική γεωργία ήταν η συμβολή³⁶ στον γενικό στόχο της ΚΓΠ για βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων της ΕΕ και της δράσης για το κλίμα, με τους εξής τρόπους:

- αποφέροντας περιβαλλοντικά οφέλη· και
- συμβάλλοντας έμμεσα στην αύξηση του εισοδήματος των γεωργών, στην ικανοποίηση των προσδοκιών των καταναλωτών και στη διατήρηση της γεωργικής ποικιλομορφίας.

³⁴ Εκτελεστικοί κανονισμοί (ΕΕ) αριθ. 834/2014 και αριθ. 808/2014 της Επιτροπής.

³⁵ Αιτιολογική σκέψη 36 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007.

³⁶ ΓΔ AGRI, «Technical Handbook on the Monitoring and Evaluation Framework of the Common Agricultural Policy 2014-2020», 2017, σ. 14.

62 Για τη μέτρηση του βαθμού στον οποίο οι εν λόγω στόχοι επιτυγχάνονται με τη στήριξη για τη βιολογική γεωργία, η Επιτροπή χρησιμοποίησε το κοινό πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης (ΚΠΠΑ) της ΚΓΠ³⁷. Οι δείκτες που καθορίζονται στο ΚΠΠΑ για τη βιολογική γεωργία παρουσιάζονται στο [γράφημα 14](#).

Γράφημα 14 – Δείκτες για τη βιολογική γεωργία στο πλαίσιο της ΚΓΠ 2014-2022

Εκροή	Αποτέλεσμα	Πλαίσιο
 <p>Συνολική δημόσια δαπάνη</p>	 <p>Απουσία δείκτη αποτελέσματος</p>	 <p>Συνολική γεωργική έκταση βιολογικής γεωργίας</p>
 <p>Αριθμός εκμεταλλεύσεων/γεωργών που λαμβάνουν στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία</p>		
 <p>Συνολική γεωργική έκταση που λαμβάνει στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία</p>		

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 834/2014 και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 808/2014.

63 Το ΚΠΠΑ δεν προέβλεπε δείκτη αποτελέσματος για τη στήριξη της βιολογικής γεωργίας. Οι τρεις δείκτες εκροής παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκε η χρηματοδοτική στήριξη (ήτοι πόσα χρήματα δαπανήθηκαν, για πόσους βιοπαραγωγούς και για πόσα εκτάρια), αλλά όχι σχετικά με τον αντίκτυπο της στήριξης ή τη συμβολή της στην επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ.

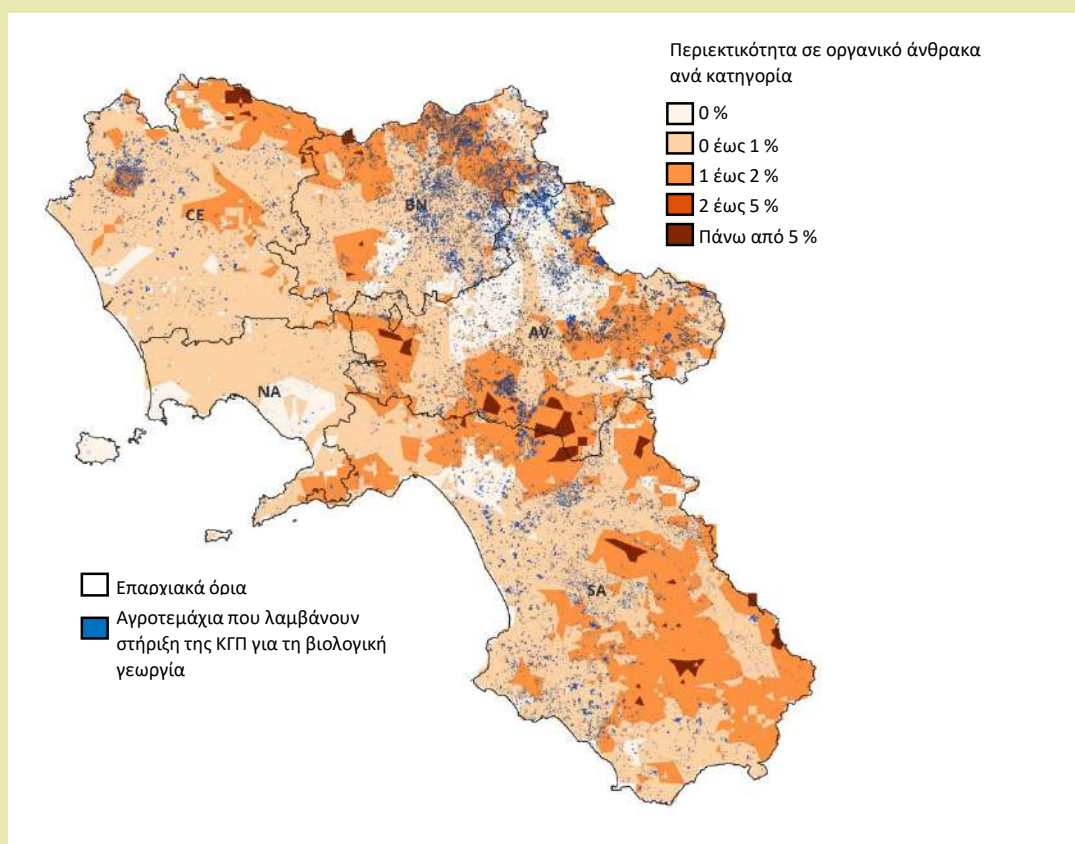
64 Τα κράτη μέλη μπορούν να αναπτύξουν πρόσθετους δείκτες για τη μέτρηση του αντίκτυπου των εθνικών προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Διαπιστώσαμε ότι κανένας από τους εν λόγω πρόσθετους δείκτες δεν αφορούσε τη βιολογική γεωργία. Ωστόσο, οι δύο περιφέρειες της Ιταλίας που επισκεφθήκαμε στο πλαίσιο του εν προκειμένω ελέγχου είχαν συλλέξει πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τη βιολογική γεωργία, ώστε να αξιολογήσουν τον αντίκτυπό της στο περιβάλλον και το κλίμα (βλέπε [πλαίσιο 6](#)).

³⁷ Εκτελεστικοί κανονισμοί (ΕΕ) αριθ. 834/2014 και αριθ. 808/2014 της Επιτροπής.

Πλαίσιο 6

Περιφέρειες της Ιταλίας συλλέγουν πληροφορίες για την παρακολούθηση του αντικτύπου της στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία στο περιβάλλον και το κλίμα

Η Καμπανία ανέπτυξε ένα ειδικό πλαίσιο παρακολούθησης της στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία, υποβάλλοντας ετησίως στοιχεία σχετικά με τον άνθρακα και τα νιτρικά στο έδαφος, τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και τον κίνδυνο διάβρωσης του εδάφους.

Στη Σικελία, οι βιοπαραγωγοί που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του εν λόγω μέτρου πρέπει να υποβάλουν:

- μια τεχνική έκθεση, πιστοποιημένη από γεωπόνο, με λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης της παρουσίας στοιχείων τοπίου, υδάτινων πόρων, και προστατευμένων περιοχών
- μια ανάλυση του χούμου που παρέχει πληροφορίες σχετικά με την υγεία και τη γονιμότητα του εδάφους, η οποία πρέπει να επαναλαμβάνεται στο τέλος της περιόδου δέσμευσης, ώστε να αξιολογείται η αποτελεσματικότητα των πρακτικών βιολογικής γεωργίας για το έδαφος.

Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι η περιφερειακή αρχή δεν αξιοποίησε τις συλλεχθείσες πληροφορίες.

65 Για την περίοδο 2023-2027, το ΚΠΠΑ αντικαταστάθηκε από το πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιδόσεων (PMEF). Οι δείκτες εκροής διατηρήθηκαν και η Επιτροπή πρόσθεσε έναν δείκτη αποτελέσματος: το ποσοστό των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας που λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία. Όπως επισημαίνεται στη [γνώμη 7/2018](#) του ΕΕΣ, ο εν λόγω δείκτης αποτελέσματος αποτυπώνει στην πραγματικότητα εκροές και δεν μετρά τις επιπτώσεις της στήριξης για τη βιολογική γεωργία. Ένα στοιχείο βελτίωσης αποτελεί το γεγονός ότι το PMEF παρακολουθεί τα κονδύλια της ΚΓΠ που καταβάλλονται σε βιοπαραγωγούς³⁸.

66 Για την εξέταση της συμβολής των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης στην επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή διενεργούν επίσης αξιολογήσεις. Τα κράτη μέλη πραγματοποίησαν ενδιάμεση αξιολόγηση των ΠΑΑ τους το 2019. Κανένα από τα τέσσερα κράτη μέλη που ελέγξαμε δεν συμπεριέλαβε πληροφορίες σχετικά με τη συμβολή του μέτρου στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία στην επίτευξη των στόχων που ορίζονταν στα ΠΑΑ τους. Το 2021, η Επιτροπή πραγματοποίησε επίσης δύο αξιολογήσεις του αντικτύπου της ΚΓΠ στην [κλιματική αλλαγή](#) και στους [φυσικούς πόρους](#). Αμφότερες ανέφεραν ότι η άμεση συμβολή συγκεκριμένων μέτρων στην επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ δεν μπορούσε να αξιολογηθεί.

Τα υφιστάμενα εργαλεία της ΕΕ δεν είναι κατάλληλα για την ανάλυση των επιπτώσεων της βιολογικής γεωργίας

67 Για την ανάλυση του αντικτύπου της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία όσον αφορά την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν σε επίπεδο ΕΕ, η Επιτροπή χρησιμοποιεί κυρίως οικονομικά δεδομένα σχετικά με τις βιολογικές εκμεταλλεύσεις προερχόμενα από το Δίκτυο γεωργικής λογιστικής πληροφόρησης (ΔΓΛΠ)³⁹. Το ΔΓΛΠ παρέχει δεδομένα σχετικά με το εισόδημα ανά γεωργική

³⁸ Παράρτημα IV, σημείο 4, στοιχείο θ) του [εκτελεστικού κανονισμού \(ΕΕ\) 2022/1475](#) της Επιτροπής.

³⁹ Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC), «Analysing the Feasibility of Counterfactual Methods for Estimating Environmental Effects of the CAP», 2023.

εκμετάλλευση και εργαζόμενο, την ένταση εργασίας και το κόστος των λιπασμάτων, των φυτοφαρμάκων και των κτηνιατρικών προϊόντων.

68 Το 10 % των 80 000 εκμεταλλεύσεων που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων είναι βιολογικές. Οι εν λόγω εκμεταλλεύσεις δεν κατανέμονται ομοιόμορφα μεταξύ των κρατών μελών ούτε είναι αντιπροσωπευτικές⁴⁰. Αυτό συνιστά περιορισμό στη χρήση του ΔΓΛΠ για την ανάλυση του αντικτύπου της βιολογική γεωργίας. Τον Νοέμβριο του 2023, το ΔΓΛΠ αντικαταστάθηκε από το δίκτυο δεδομένων για τη βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (ΔΔΒΓΕ)⁴¹, το οποίο δεν έχει ακόμη τεθεί σε λειτουργία.

69 Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τη βιολογική παραγωγή για το 2021 περιλαμβάνει μια δράση για τη συνεχή συλλογή δεδομένων σχετικά με τα περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη της βιολογικής γεωργίας, αρχής γενομένης από το 2022. Το ΔΔΒΓΕ θα συλλέγει περιβαλλοντικά και κοινωνικά δεδομένα από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις της ΕΕ, επιπλέον των οικονομικών δεδομένων που συλλέγονται ήδη. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν έχει ακόμη λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση του περιορισμού σχετικά με τις βιολογικές εκμεταλλεύσεις, ούτε στο ΔΓΛΠ αλλά ούτε και στο ΔΔΒΓΕ.

70 Σύμφωνα με την Επιτροπή, τα περιβαλλοντικά δεδομένα στο ΔΔΒΓΕ θα μπορούσαν να συμπληρωθούν με τη χρήση της ενότητας για το έδαφος της στατιστικής έρευνας του πλαισίου χρήσης και κάλυψης γης (LUCAS Soil). Η εν λόγω ενότητα παρέχει πληροφορίες για την υποβάθμιση, τη διάβρωση, τη συμπύκνωση και τη ρύπανση του εδάφους, τις αλλαγές στα επίπεδα οργανικού άνθρακα στο έδαφος και τη βιοποικιλότητα. Ωστόσο, το εργαλείο δεν προσδιορίζει ποια δείγματα προέρχονται από έδαφος που καλλιεργείται με βιολογικές μεθόδους.

71 Οι εν λόγω πληροφορίες είναι διαθέσιμες στα κράτη μέλη, στα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό των αγροτεμαχίων και την διεκπεραίωση των πληρωμών της ΚΓΠ προς τους γεωργούς. Το 2023, μόλις τα μισά κράτη μέλη παρείχαν στην Επιτροπή μερική πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές, κυρίως για λόγους εμπιστευτικότητας.

⁴⁰ Επιτροπή, Ενημερωτικό σημείωμα σχετικά με την αγορά γεωργικών προϊόντων «[Organic farming in the EU – a decade of growth](#)», Ιανουάριος 2023, σ. 9.

⁴¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2674.

Για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής συλλέγονται λιγότερες στατιστικές μεταβλητές

72 Τα στατιστικά στοιχεία για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής είναι απαραίτητα για την αξιολόγηση της πολιτικής της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία και την παρακολούθηση της προόδου των σχεδίων δράσης της ΕΕ για τη βιολογική παραγωγή⁴². Από το 2008, όλα τα κράτη μέλη όφειλαν⁴³ να διαβιβάζουν στην Επιτροπή ετησίως λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τις εκτάσεις βιολογικής καλλιέργειας, τη βιολογική φυτική και ζωική παραγωγή, τον αριθμό ζώων βιολογικής εκτροφής και τον αριθμό των επιχειρήσεων βιολογικής παραγωγής.

73 Το 2022, όταν τέθηκε σε ισχύ η τρέχουσα έκδοση του κανονισμού για τη βιολογική παραγωγή, άρθρηκε η εν λόγω υποχρέωση και η συλλογή στατιστικών στοιχείων για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής κατέστη προαιρετική για τα κράτη μέλη. Μέχρι στιγμής, μόλις οκτώ κράτη μέλη⁴⁴ συμφώνησαν επίσημα να συνεχίσουν να διαβιβάζουν στοιχεία στην Επιτροπή σχετικά με τη βιολογική γεωργία⁴⁵. Ως εκ τούτου, λόγω έλλειψης στοιχείων από τα κράτη μέλη, πολλά συγκεντρωτικά μεγέθη της ΕΕ δεν υπολογίζονται πλέον για το 2021 και το 2022, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τις εκτάσεις βιολογικής καλλιέργειας.

74 Από το 2026, η διαβίβαση στατιστικών στοιχείων για τη βιολογική γεωργία θα καταστεί και πάλι υποχρεωτική για όλα τα κράτη μέλη. Τα στοιχεία θα συλλέγονται, μαζί με άλλες γεωργικές στατιστικές, δυνάμει του [κανονισμού σχετικά με τις στατιστικές για τις γεωργικές εισροές και εκροές](#), γνωστού ως κανονισμού SAIO. Σύμφωνα με την Επιτροπή, έτσι θα παρέχεται καλύτερη διασφάλιση ποιότητας εφόσον όλα τα κράτη μέλη θα χρειάζεται να διασφαλίζουν συστηματικά τη συνοχή και τη συνέπεια μεταξύ των δεδομένων που αφορούν τη βιολογική γεωργία και άλλων γεωργικών δεδομένων.

⁴² Αιτιολογική σκέψη 20 του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2022/2379](#).

⁴³ Άρθρο 36 του [κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 834/2007](#) και άρθρο 93 του [κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 889/2008](#) της Επιτροπής.

⁴⁴ Ισπανία, Φινλανδία, Ιταλία, Λιθουανία, Λετονία, Μάλτα, Σουηδία και Σλοβακία.

⁴⁵ [Συμφωνία του ΕΣΣ](#) για στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη βιολογική παραγωγή, 12 Φεβρουαρίου 2020.

75 Ένα στοιχείο βελτίωσης αποτελεί το γεγονός ότι, δυνάμει του κανονισμού SAIO, θα συλλέγονται νέα δεδομένα σχετικά με το μερίδιο των εκτάσεων βιολογικής καλλιέργειας στις οποίες χρησιμοποιούνται φυτοφάρμακα και τη χρησιμοποιούμενη ποσότητα. Με τον εν λόγω κανονισμό θα απαιτείται η συλλογή λιγότερων στατιστικών μεταβλητών για τη βιολογική γεωργία συγκριτικά με τον κανονισμό για τη βιολογική παραγωγή (βλέπε [γράφημα 15](#)). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή μείωσε ήδη τον όγκο των συλλεχθέντων δεδομένων για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής το 2022.

Γράφημα 15 – Από το 2022, συλλέγονται λιγότερα δεδομένα σχετικά με τη βιολογική γεωργία και παραγωγή

■ = αριθμός στατιστικών μεταβλητών που συλλέχθηκαν

Συλλογή δεδομένων	την περίοδο 2009-2021, δυνάμει του κανονισμού για τη βιολογική παραγωγή	την περίοδο 2022-2025, δυνάμει εθελοντικής συμφωνίας	από το 2026 και μετά, δυνάμει του κανονισμού SAIO	Δεδομένα που δεν θα συλλέγονται δυνάμει του κανονισμού SAIO από το 2026 και μετά
Επιχειρήσεις βιολογικής παραγωγής	17	17		π.χ. παραγωγοί βιολογικών προϊόντων, μεταποιητές (ανά κλάδο), εισαγωγείς και εξαγωγείς
Καλλιεργούμενες εκτάσεις υπό μετάβαση σε βιολογική γεωργία	+70	3	4	κανένα πλην της συνολικής γεωργικής έκτασης βιολογικής γεωργίας, της αρόσιμης γης, των μόνιμων καλλιεργειών και των μόνιμων βοσκότοπων
Καλλιεργούμενες εκτάσεις που έχουν μεταβεί πλήρως σε βιολογική γεωργία	+70	70	55	π.χ. δεδομένα για τις καλλιέργειες σε θερμοκήπια και τις εκτάσεις σε αγρανάπαυση
Βιολογική φυτική παραγωγή	60	60	50	π.χ. δεδομένα για το σπύρι και την όλυρα, τις ξηρές και τις πρωτεϊνούχες καλλιέργειες, τις καλλιέργειες ριζωδών φυτών, τους ελαιούχους σπόρους, τις καλλιέργειες ινωδών φυτών, τον καπνό και τον λυκίσκο
Βιολογικό ζωικό κεφάλαιο	20	7	7	π.χ. δεδομένα για τα άλογα, τα κουνέλια, τα πουλερικά πλην των ωτοτόκων ορνίθων και τις κυψέλες
Βιολογική ζωική παραγωγή	20	20	15	π.χ. δεδομένα για τα πουλερικά πλην των κοτόπουλων, το βουβαλίσιο γάλα και το μέλι

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει ερωτηματολογίων της Eurostat και των εκτελεστικών πράξεων του κανονισμού SAIO.

76 Η βελτίωση των πληροφοριών για την αγορά βιολογικών τροφίμων αποτελεί μακροχρόνια ανάγκη του τομέα βιολογικής παραγωγής της ΕΕ⁴⁶. Όμως, η συλλογή περισσότερων δεδομένων συνεπάγεται πρόσθετο κόστος τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για την Επιτροπή. Το 2021, η Επιτροπή ξεκίνησε να δημοσιεύει μηνιαία στοιχεία σχετικά με τις **τιμές των βιολογικών τροφίμων**, προς συμπλήρωση των στατιστικών στοιχείων που συλλέγονται ήδη⁴⁷. Μολονότι πρόκειται για ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, τα δεδομένα εμφανίζουν σημαντικά προβλήματα με την ποιότητα (ειδικότερα, δεν είναι συγκρίσιμα μεταξύ των κρατών μελών, οι τιμές συλλέγονται σε διαφορετικά στάδια της αλυσίδας τροφίμων, και απουσιάζει μεγάλος όγκος δεδομένων).

77 Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να συλλέγουν πρόσθετα δεδομένα σχετικά με την εθνική αγορά βιολογικών προϊόντων. Κατά τις επισκέψεις ελέγχου που πραγματοποιήσαμε στα κράτη μέλη, διαπιστώσαμε ότι, στα σχέδια δράσης τους για τη βιολογική παραγωγή, η Ιταλία και η Ρουμανία τόνισαν την ανάγκη για βελτίωση της διαφάνειας στην αγορά μέσω καλύτερης ποιότητας δεδομένων σχετικά με την εθνική κατανάλωση και την κυκλοφορία των βιολογικών προϊόντων εντός της ΕΕ. Ωστόσο, δεν έχουν ακόμη λάβει μέτρα σχετικά με το θέμα αυτό. Στην Αυστρία, οι αρχές αγοράζουν λεπτομερή δεδομένα για την εγχώρια αγορά από ιδιωτικούς παρόχους δεδομένων. Στη δε Δανία, λεπτομερή δεδομένα της αγοράς συλλέγονται μέσω της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας (βλέπε **πλαίσιο 7**).

⁴⁶ Σχέδια δράσης της ΕΕ για τη βιολογική παραγωγή.

⁴⁷ Από το 2021, τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιούν στην Επιτροπή τις μηνιαίες τιμές για ένα σύνολο βιολογικών προϊόντων [**κανονισμός (ΕΕ) 2019/1746** για την τροποποίηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2017/1185– παράρτημα II].

Πλαίσιο 7

Η Δανία συλλέγει λεπτομερή δεδομένα της αγοράς για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής

Η Δανία συλλέγει και δημοσιεύει ετήσια δεδομένα της αγοράς για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής μέσω της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας. Οι Δανοί έμποροι λιανικής υπέχουν τη νομική υποχρέωση να παρέχουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με:

- την πώληση βιολογικών προϊόντων στην εγχώρια αγορά και σε όλες τις χώρες εκτός Δανίας, καθώς και τους διαύλους που χρησιμοποιούνται για τις πωλήσεις,
- την αγορά βιολογικών προϊόντων από άλλα κράτη μέλη ή από χώρες εκτός ΕΕ, και
- τον κύκλο εργασιών και το μερίδιο της αγοράς ανά κατηγορία προϊόντων.

Συμπεράσματα και συστάσεις

78 Συνολικά, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι ενωσιακές και οι εθνικές πολιτικές στον τομέα της βιολογικής παραγωγής παρουσίαζαν κενά. Τα κονδύλια της ΚΓΠ χρησιμοποιήθηκαν για την αύξηση των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας, χωρίς να λαμβάνονται επαρκώς υπόψη οι περιβαλλοντικοί στόχοι και οι στόχοι της αγοράς που καθορίζονται στην πολιτική της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία. Τέλος, ο αντίκτυπος της πολιτικής δεν μπορούσε να αξιολογηθεί λόγω περιορισμών στα δεδομένα.

79 Διαπιστώσαμε ότι κενά στο στρατηγικό πλαίσιο αποδυναμώνουν την πολιτική της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής. Η Επιτροπή χρησιμοποιεί σχέδια δράσης για να κατευθύνει την ανάπτυξη του τομέα. Μολονότι το σχέδιο δράσης για την περίοδο 2021-2027 συνιστά βελτίωση σε σχέση με το προηγούμενο, εξακολουθεί να μην προβλέπει τιμές που πρέπει να επιτευχθούν για τους τρεις βασικούς στόχους του ούτε και μέσα για τη μέτρηση της προόδου. Η τιμή-στόχος της ΕΕ το 25 % των γεωργικών εκτάσεων να καλλιεργούνται βιολογικά έως το 2030 δεν συμπληρώνεται από τιμές-στόχο που αφορούν άλλα στοιχεία του τομέα. Δεν υπάρχει στρατηγική της ΕΕ ούτε τιμές-στόχος για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής μετά το 2030 (σημεία [19-24](#)).

80 Η δράση σε εθνικό επίπεδο είναι απαραίτητη για την υποστήριξη της πολιτικής της ΕΕ. Διαπιστώσαμε ότι τα κράτη μέλη ανέπτυξαν εγχώριες πολιτικές για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής με διαφορετικούς ρυθμούς, οι οποίες διέφεραν ως προς την ποιότητα. Κατά τον προγραμματισμό της στήριξης της ΚΓΠ, τα κράτη μέλη κάλυψαν μερικώς μόνο τις ειδικές ανάγκες του οικείου τομέα βιολογικής παραγωγής (σημεία [25-35](#)).

Σύσταση 1 – Να ενισχυθεί το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής και να βελτιωθεί η σύνδεση με τη στήριξη της ΚΓΠ

Η Επιτροπή οφείλει:

- α) να βελτιώσει τη στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής:
 - i) καθορίζοντας ένα μακροπρόθεσμο όραμα για τον τομέα για την περίοδο μετά το 2030·
 - ii) ορίζοντας μετρήσιμους στόχους και δείκτες αναφοράς για την αξιολόγηση της επιτευχθείσας προόδου·
 - iii) εξετάζοντας το ενδεχόμενο να τεθούν πρόσθετες τιμές-στόχος για τη συμπλήρωση της τιμής-στόχου το 25 % των γεωργικών εκτάσεων να καλλιεργούνται βιολογικά, με στόχο τη διασφάλιση της συνολικής ανάπτυξης του τομέα (π.χ. ενθάρρυνση της παραγωγής και κατανάλωσης βιολογικών προϊόντων).
- β) να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της ΚΓΠ μετά το 2027, να βελτιώσουν τη σύνδεση της χρήσης της στήριξης της ΚΓΠ με τις ανάγκες που εντοπίζουν στον τομέα της βιολογικής παραγωγής.

Ημερομηνία-στόχος: α) έως το τέλος του 2026 και β) έως το τέλος του 2027.

81 Διαπιστώσαμε ότι τα κράτη μέλη δεν είχαν διασφαλίσει τη συνεπή εφαρμογή των κανόνων που διέπουν τη βιολογική παραγωγή και περιλάμβαναν σπάνια στο μέτρο της ΚΓΠ για τη στήριξη της βιολογικής γεωργίας αρχές της βιολογικής παραγωγής που έβαιναν πέρα των νομικών απαιτήσεων (σημεία **37-43**). Η χορήγηση παρεκκλίσεων σε μεγάλο βαθμό για τη χρήση μη βιολογικών σπόρων δεν ενθαρρύνει τους καλλιεργητές να παράγουν βιολογικούς σπόρους και να αναπτύξουν τη συγκεκριμένη αγορά (σημεία **44-51**). Πέρα από τη στήριξη της διάδοσης της βιολογικής γεωργίας, τα κράτη μέλη δεν στόχευσαν επαρκώς τη χρηματοδότηση της ΚΓΠ ώστε να ενισχυθεί η θέση των γεωργών στην αξιακή αλυσίδα και να αναπτυχθεί περαιτέρω ο τομέας της βιολογικής παραγωγής (σημεία **52-59**).

Σύσταση 2 – Να ενσωματωθούν καλύτερα οι στόχοι της βιολογικής γεωργίας που αφορούν το περιβάλλον και την αγορά στην ΚΓΠ

Η Επιτροπή οφείλει:

- α) να παράσχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη για τη συνεπή εφαρμογή των κανόνων που προβλέπονται στον κανονισμό για τη βιολογική παραγωγή, και να ενσωματώσει καλύτερα τις αρχές της βιολογικής γεωργίας στο μέτρο στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία·
- β) να αξιολογήσει τη συνεισφορά των κονδυλίων της ΚΓΠ στην οικονομική βιωσιμότητα της βιολογικής γεωργίας, με στόχο την καλύτερη στόχευση της στήριξης της ΚΓΠ την περίοδο μετά το 2027 στον τομέα της βιολογικής παραγωγής·
- γ) να αναλύσει τη χρήση όλων των αδειών και παρεκκλίσεων που σχετίζονται με τη βιολογική γεωργία και, κατά περίπτωση, να λάβει διορθωτικά μέτρα.

Ημερομηνία-στόχος: έως το τέλος του 2026.

82 Βασικός λόγος για τη στήριξη της βιολογικής γεωργίας από την ΚΓΠ είναι τα αναμενόμενα περιβαλλοντικά και κλιματικά οφέλη. Ωστόσο, το πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης που αναπτύχθηκε από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη επιτρέπει μόνο την παρακολούθηση των δαπανών της ΕΕ και όχι την αξιολόγηση του αντίκτυπου τους (σημεία [61-66](#)). Η Επιτροπή θα μπορούσε να αξιολογήσει τον αντίκτυπο της στήριξης της ΚΓΠ μέσω άλλων υφιστάμενων εργαλείων της ΕΕ, όμως αυτά δεν περιέχουν συναφείς και αντιπροσωπευτικές πληροφορίες για τη βιολογική γεωργία (σημεία [68-71](#)). Η διαδικασία χάραξης πολιτικής εξακολουθεί να πλήττεται από την περιορισμένη διαθεσιμότητα δεδομένων σχετικά με τον τομέα της βιολογικής παραγωγής, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων σχετικά με την αγορά βιολογικών προϊόντων (σημεία [72-77](#)).

Σύσταση 3 – Να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα σχετικών δεδομένων για την αξιολόγηση της ανάπτυξης της βιολογικής γεωργίας

Η Επιτροπή οφείλει:

- α) βάσει των δεδομένων που ήδη έχουν συλλεχθεί, να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για την αξιολόγηση της συμβολής της στήριξης της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία στην επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ·
- β) να συλλέξει συναφείς και αντιπροσωπευτικές πληροφορίες σχετικά με τη βιολογική γεωργία στο ΔΔΒΓΕ με σκοπό την αξιολόγηση του αντικτύπου του μέτρου στήριξης της ΚΓΠ·
- γ) να αναλύσει την ανάγκη συλλογής λεπτομερέστερων δεδομένων σχετικά με τον τομέα της βιολογικής παραγωγής (π.χ. επιχειρήσεις βιολογικής παραγωγής, εκτάσεις υπό μετατροπή) για τη στήριξη των αποφάσεων πολιτικής.

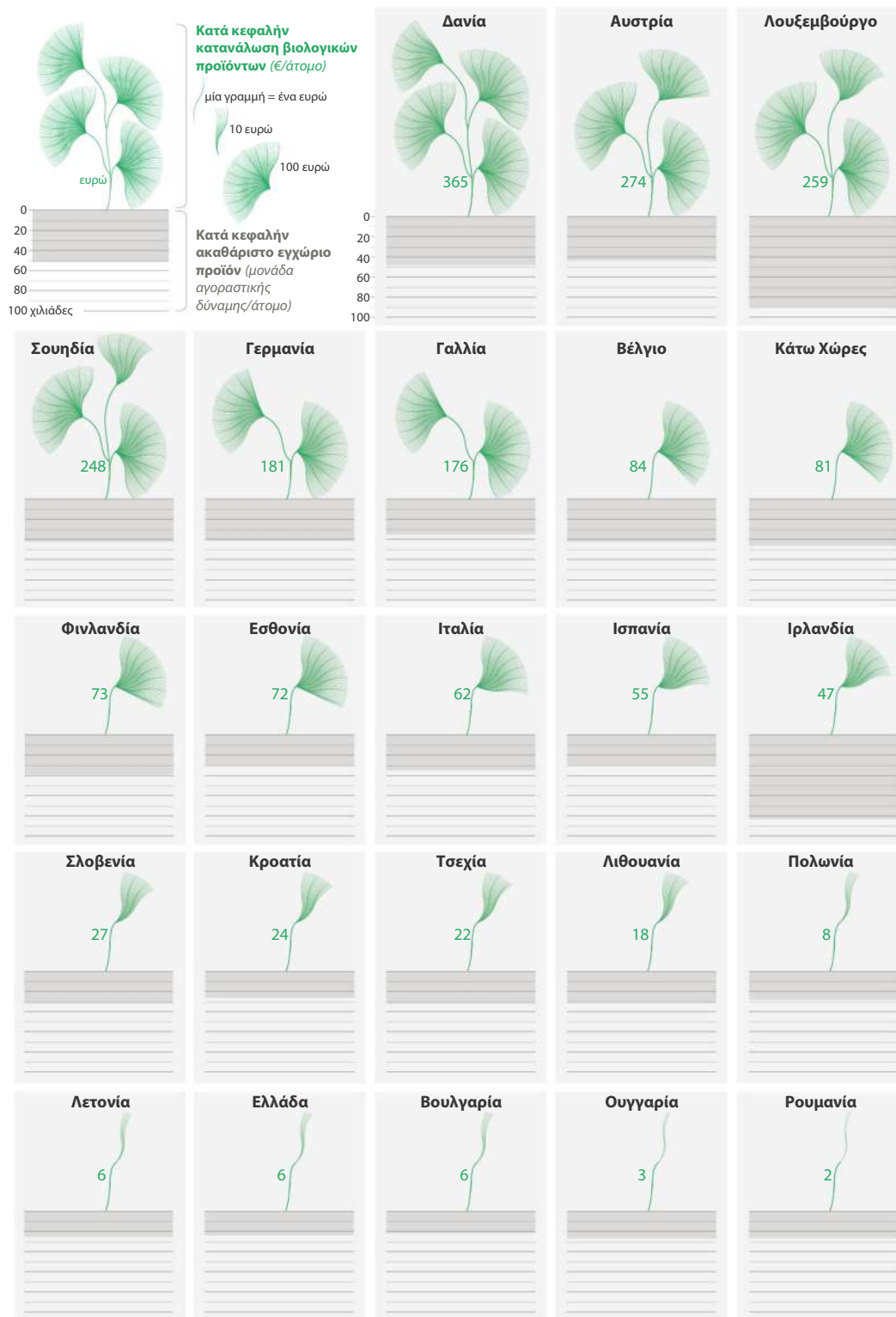
Ημερομηνία-στόχος: α), β) έως το τέλος του 2027 και γ) έως το τέλος του 2028.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ι, του οποίου προεδρεύει η Joëlle Elvinger, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 10ης Ιουλίου 2024.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

Παράρτημα – Κατανάλωση βιολογικών προϊόντων στα κράτη μέλη

Σημ.: Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την κατανάλωση βιολογικών προϊόντων στην Κύπρο, τη Μάλτα, την Πορτογαλία και τη Σλοβακία.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων του FIBL για τις λιανικές πωλήσεις βιολογικών προϊόντων και στοιχείων της Eurostat σχετικά με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (τελευταία εξαγωγή στις 20 Απριλίου 2024).

Συντομογραφίες

ΔΓΛΠ: Δίκτυο γεωργικής λογιστικής πληροφόρησης

ΔΔΒΓΕ: Δίκτυο δεδομένων για τη βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων

ΕΓΤΑΑ: Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης

ΚΓΠ: Κοινή γεωργική πολιτική

ΚΠΠΑ: Κοινό πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης

ΠΑΑ: Πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης

LUCAS: Στατιστική έρευνα του πλαισίου χρήσης και κάλυψης γης

ΡΜΕΦ: Πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιδόσεων

Γλωσσάριο

Αλυσίδα εφοδιασμού βιολογικών προϊόντων: Κάθε δραστηριότητα που εκτελείται για την παράδοση βιολογικών προϊόντων στον τελικό καταναλωτή, συμπεριλαμβανομένων ιδίως της γεωργίας, της μεταποίησης, της διανομής και του λιανικού εμπορίου.

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία: Αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ που εγκρίθηκε το 2019 και αποσκοπεί στο να καταστήσει την ΕΕ κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050.

Κοινή γεωργική πολιτική: Η ενιαία και ενοποιημένη πολιτική της ΕΕ για τη γεωργία, η οποία περιλαμβάνει επιδοτήσεις και σειρά άλλων μέτρων για τη διασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας, την εξασφάλιση δίκαιου βιοτικού επιπέδου για τους γεωργούς της ΕΕ, την προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης και την προστασία του περιβάλλοντος.

Ορίζων Ευρώπη: Το πρόγραμμα χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027.

Ορίζων 2020: Το πρόγραμμα χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020.

Πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης: Σύνολο εθνικών ή περιφερειακών πολυετών στόχων και δράσεων που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή, για την εφαρμογή της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης της ΕΕ.

Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση: Συνολική έκταση της γεωργικής γης, η οποία περιλαμβάνει την αρόσιμη γη, τους μόνιμους βοσκότοπους, τις μόνιμες καλλιέργειες και τους οικογενειακούς κήπους.

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2024-19>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2024-19>

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπο ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου Ι (Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων), του οποίου προεδρεύει η Joëlle Elvinger, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν η Keit Pentus-Rosimannus, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενη από την Annikky Lamp, προϊσταμένη του ιδιαίτερου γραφείου της, τη Daria Bochnar, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο της, τη Ramona Bortnowschi, διοικητικό στέλεχος, τη Mihaela Văcărașu, υπεύθυνη έργου, τους Grzegorz Grajdura και Mateusz Minich, ελεγκτές και τις Vincenza Ferrucci, Irina Flat και Anca-Florinela Cristescu, ελέγκτριες. Η Laura McMillan παρείχε γλωσσική υποστήριξη και η Alexandra Mazilu γραφιστική υποστήριξη.

Από αριστερά: Irina Flat, Vincenza Ferrucci, Ramona Bortnowschi, Annikky Lamp, Keit Pentus-Rosimannus, Grzegorz Grajdura, Mihaela Văcărașu, Daria Bochnar.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2024

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, τα λογότυπα και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-2901-6	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/975	QJ-AB-24-019-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2934-4	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/607	QJ-AB-24-019-EL-N

Η βιολογική γεωργία είναι μια γεωργική μέθοδος για την παραγωγή τροφίμων με φυσικές ουσίες και διεργασίες. Η Επιτροπή έθεσε ως τιμή-στόχο το 25 % των γεωργικών εκτάσεων της ΕΕ να καλλιεργούνται βιολογικά έως το 2030, κάτι που αντιπροσωπεύει σημαντικό άλμα σε σχέση με το 2022 (10,5 %). Διαπιστώσαμε ότι από την στρατηγική της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία απουσιάζουν σημαντικά στοιχεία, όπως ποσοτικοποιήσιμοι στόχοι και τρόποι μέτρησης της προόδου. Τα κονδύλια της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία – ύψους σχεδόν 12 δισεκατομμυρίων ευρώ κατά την περίοδο 2014-2022 – συνέβαλαν στην αύξηση των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας, χωρίς ωστόσο να ληφθούν επαρκώς υπόψη οι περιβαλλοντικοί στόχοι και οι στόχοι της αγοράς. Επιπλέον, ο αντίκτυπος της πολιτικής δεν μπορούσε να αξιολογηθεί λόγω περιορισμών στα δεδομένα. Διατυπώσαμε συστάσεις για τη βελτίωση της στρατηγικής για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής και της αποτελεσματικότητας των κονδυλίων της ΕΕ που διατίθενται στον τομέα αυτό.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ, υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/contact
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors